

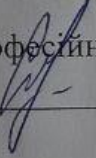
МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Центр післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання
Кафедра соціальної філософії та управління

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

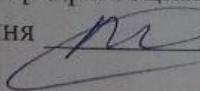
НА ТЕМУ: «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ
ТА СПОРТОМ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ »

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня, II курсу,
групи МПАЗ-22-1, спеціальності (281 «Публічне управління та
адміністрування»), освітня програма («Регіональне управління та
самоврядування») Коваленка Назара Вікторовича

Науковий керівник _____ Близнюк Андрій Станіславович, д.н.з держ.упр.,
доцент

Керівник освітньо-професійної
програми Самойлова Ірина Іванівна, к.н.держ.упр., доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри соціальної філософії та управління
протокол від «27» 01 2023 № 6/1

Завідувач кафедри соціальної філософії
та управління Чупрій Леонід Васильович, д.політ.н., доцент

Ірпінь – 2023

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
------------------	-------------------------	--------------------------	----------	---

ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ

1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	25		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	45		

ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ

1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100			

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
85	B	4	02.02.23	

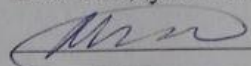
Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Центр післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання
 Кафедра соціальної філософії та управління
 Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
 Освітня програма «Регіональне управління та самоврядування»

Затверджую

В.о. завідувача кафедри

 Н. В. Грабовенко
 «___» _____ 2021 р.

**Завдання на кваліфікаційну роботу
 здобувачу вищої освіти
Коваленку Назару Вікторовичу**

1. Тема кваліфікаційної роботи «Державне управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі»

Затверджена наказом в.о. ректора від « 31 » 11.2021 № 142

2. Строк здачі закінченої роботи 25.01.2023

3. Цільова установка – визначення шляхів підвищення ефективності державного управління фізичною культурою та спортом в Україні.

Метою випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи є обґрунтування та практична реалізація теоретичних засад і ефективних механізмів державного управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі.

4. Об'єктом дослідження є державне управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі.

Предметом дослідження є механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі.

Базою дослідження є Білоцерківська міська рада.

4. Вихідні дані до роботи: законодавство України, нормативно-правові акти на національному та міжнародному рівні; звітно-аналітичні та статистичні дані Державної служби статистики України та Міністерства молоді та спорту України; Білоцерківської міської ради, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, Інтернет-ресурси, тощо.

5. Перелік графічного матеріалу: Рис. 1.1. Принципи процесу управління в сфері фізичної культури та спорту. Рис. 1.2. Характеристики та ознаки сфери фізичного виховання та спорту як соціальної системи. Рис. 1.3. Фактори впливу на розвиток спорту як соціальної системи. Рис. 1.4. Основні характеристики державного управління. Таблиця 2.1. Кількісні значення показників у сфері фізичної культури та спорту України. Таблиця 2.2. Система органів управління у сфері фізичної культури та спорту України. Рис. 2.1. Основні завдання Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради. Рис. 2.2. Основні функції Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради. Таблиця 2.3. Склад відділу з питань фізичної культури та спорту. Рис. 3.1. Пріоритети системи державного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС. Рис. 3.2. Ключові елементи регламентування Європейської спортивної Хартії.

6.Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань кожним розділом): Розділ 1. Теоретико-методологічні засади державного управління фізичною культурою та спортом 1.1. Понятійний апарат організації і управління фізичною культурою та спортом. 1.2 Структура державного управління, його природа та специфіка у сфері фізичної культури та спорту. 1.3. Еволюція моделей державного управління. Розділ 2. Аналіз державного управління фізичною культурою та спортом в Україні. 2.1 Аналіз сучасного стану сфери фізичної культури та спорту в Україні. 2.2. Інституційний базис вітчизняного державного управління у сфері фізичної культури та спорту. 2.3. Аналіз реалізації державної політики розвитку фізичної культури та спорту Білоцерківською міською радою. Розділ 3. Удосконалення державного управління фізичною культурою та спортом. 3.1. Державне управління фізичною культурою та спортом в Україні: кращі практики для України 3.2. Механізми активізації державного управління фізичною культурою та спортом в Україні.

7.Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	15.10.2021	15.10.2021
2	Підготовка першого розділу роботи та подання його керівнику	29.06.2022	29.06.2022
3	Підготовка другого розділу роботи та подання його керівнику	21.11.2022	21.11.2022
4	Підготовка третього розділу роботи та подання його керівнику	09.01.2023	09.01.2023
5	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	12.01.2023	12.01.2023
6	Отримання відгуку керівника	25.01.2023	25.01.2023
7	Отримання зовнішньої рецензії	25.01.2023	25.01.2023
8	Попередній захист роботи	23.01.2023	23.01.2023
9	Допуск роботи зав. кафедри до захисту	26.01.2023	26.01.2023
10	Захист роботи	Згідно графіку освітнього процесу	22.02.2023

8. Дата видачі завдання «11» 01 2022р.

9. Керівник кваліфікаційної роботи

Близнюк А. С.

10. Керівник освітньо-професійної програми

І.І. Самойлова

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

Коваленко Н.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ	9
1.1. Понятійний апарат організації і управління фізичною культурою та спортом	9
1.2. Сутність державного управління, його природа та специфіка у сфері фізичної культури та спорту	118
1.3. Еволюція моделей державного управління	23
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ В УКРАЇНІ	32
2.1. Аналіз сучасного стану сфери фізичної культури та спорту в Україні	32
2.2. Інституційний базис вітчизняного державного управління у сфері фізичної культури та спорту	43
2.3. Аналіз реалізації державної політики розвитку фізичної культури та спорту Білоцерківською міською радою	55
Висновки до розділу 2	69
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ	71
3.1. Державне управління фізичною культурою та спортом в ЄС: кращі практики для України	71
3.2. Механізми активізації державного управління фізичною культурою та спортом в Україні	77
Висновки до розділу 3	82
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	88
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність досліджень. Загальновизнано, що фізична культура одна із найголовніших складових загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості. Заняття фізичною культурою і спортом є проявом здорового способу життя, фізичного розвитку та складовою здоров'я населення, тому серед головних пріоритетів держави є побудова ефективної моделі державного управління у сфері фізичної культури та спорту.

Європейський вектор розвитку країни обумовлює організаційні зміни, що відбуваються у всіх сферах українського суспільства, у тому числі – сфері фізичної культури і спорту. При цьому одним із ключових завдань підвищення стандартів життя, є – створення умов для формування фізичного і ментального здоров'я населення та підвищення іміджу України в світі, в тому числі – шляхом реалізації людського потенціалу нації.

Таким чином у сучасних умовах, коли зростає роль фізичної культури і спорту в суспільстві, особливе значення в організаційно-управлінській науці здобувають аспекти, пов'язані з збереженням здоров'я людини, індивідуальності особистості, з розвитком рухових здібностей, з підвищенням життєвої активності, із продовженням людського життя, зі збільшенням рівня спортивної майстерності, із установленням спортивних зв'язків на місцевому, регіональному, державному і міжнародному рівнях.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні та практичній реалізації теоретичних засад і ефективних механізмів державного управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі.

Об'єкт дослідження – є державне управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі.

Предмет дослідження – механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі.

Методи дослідження. При написання кваліфікаційної роботи ми використали формально-логічні методи, зокрема аналізу, синтезу, узагальнення при дослідженні та формуванні основних дефініцій державного управління; діалектичний метод, що дав змогу розкрити предмет дослідження системно, у динаміці, взаємозв'язку його структурних складників; методи індукції, дедукції та аналогії, за допомогою яких було вивчено сутність, співвідношення та обґрунтованість традиційних і концептуальних підходів щодо сутності державного управління; статистичний аналіз – для ідентифікації кількісних показників даного дослідження; графічний – для наочного подання матеріалу кваліфікаційної роботи, тощо.

Інформаційними джерелами написання кваліфікаційної роботи слугували законодавство України, нормативно-правові акти на національному та міжнародному рівні; звітно-аналітичні та статистичні дані Державної служби статистики України та Міністерства молоді та спорту України; Білоцерківської міської ради, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, Інтернет-ресурси, тощо.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ

1.1.Понятійний апарат організації і управління фізичною культурою та спортом

Спорт та фізична культура є особливою сферою суспільних відносин, що охоплює різні напрями діяльності та інтереси. При цьому при визначенні ціннісних орієнтацій, установлення взаємозв'язків окремих частин організованої системи і її функцій, усе більше уваги приділяється визначеному набору понять, що досить широко вживаються в теорії і практиці організації і управління.

На нашу думку, найбільш значимими виділяються наступні поняття: «організація», «управління», «державне управління», «публічне управління», «менеджмент», «структура управління», «механізм управління», «система управління», «процес управління», «суб'єкт управління», «об'єкт управління».

Поняття «організація» розглядається як внутрішня впорядкованість, узгодженість, взаємодія відносно диференційованих і автономних частин цілого, що обумовлено його внутрішньою будовою [1]. Конкретні організації в сфері фізичної культури і спорту (від спортивної команди до міжнародних спортивних організацій) – це об'єднання людей і координація різних функцій, спрямованих на досягнення єдиної мети відповідно до законів, правил, що існують у положенні та статуті [2].

Якщо розглянути сучасне поняття «управління», то можна стверджувати, що необхідність в управлінні виникла одночасно із формуванням людського суспільства, як тільки люди стали об'єднуватися в групи для організації спільної праці. У наступні історичні періоди також існувала необхідність у розвитку та вдосконаленні цього особливого виду діяльності.

«Управління» відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови, розглядається як спрямування діяльності кого-, чого-

небудь [3]. Воно є особливим видом людської діяльності в умовах постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища, який забезпечує цілеспрямований вплив на керовану систему для збереження і впорядкування її в межах заданих параметрів на основі закономірностей її розвитку та дії механізмів самоуправління. При цьому варто зауважити, що в центрі концепції «управління» знаходиться людина як вища цінність.

Нині цілком зрозуміло, що суспільство, держава, регіон, організація, в тому числі, і сфера фізичної культури і спорту не є механістичними, вони відкриті, складно прогнозовані і розвиток їх стає цілеспрямованим, коли за основну мету обирається створення умов для розвитку людини з урахуванням культурних та ментальних особливостей. Усе згадане вище є підставою для твердження про те, що управління – це процес взаємодії людей (об'єктів і суб'єктів), спрямованої на упорядкування функціонування і розвитку складних систем. При цьому особливості систем зумовлюють специфіку побудови взаємодії, а також структур, технологій, складу робіт за функціями, відносин.

Що стосується фізичної культури і спорту, то за новою парадигмою управління у сфері фізичної культури і спорту має враховувати розвиток і досягнення різних наук – політичної, соціологічної, психологічної, економічної, філософії управління, права в аспектах управління, культури здоров'я, що виявляються в фізкультурно-оздоровчій і спортивній діяльності.

До ознак управління науковці відносять [4]:

- універсальна якість – як здатність управління впливати на «культурні зразки» соціальних дій і взаємодій, виступати чинником їх змін;
- універсальне відношення – як здатність управління встановлювати і поєднувати лінійні й нелінійні, формальні та неформальні, контактні і дистанційні зв'язки між різними видами дій, цілями й цінностями;
- універсальний механізм – як здатність управління формувати персоніфіковані соціокультурні конструкції, які є необхідними та достатніми для утримання проблемних процесів у межах керованості, а також мають

властивості самоналаштування та трансформування в умовах, що змінюються. Встановлення і підтримка зв'язків і відносин є одним із завдань управління незалежно від того, на якому рівні воно здійснюється.

До загальних рис управлінської діяльності належать:

- наявність суб'єкта і об'єкта, відносин між ними;
- виконання основних функцій (планування, організації, мотивації, контролю), через які здійснюються головні та допоміжні функції;
- здійснення процесу прийняття й реалізації управлінських рішень;
- встановлення, підтримка та розвиток необхідних внутрішніх та зовнішніх зв'язків;
- застосування й удосконалення певних технологій виконання процесів та методів впливу на керований об'єкт;
- формування певної структури, в межах якої відбуваються перелічені процеси;
- використання соціокультурної реальності і вплив на її зміни.

В той же час держава є основним елементом політичної системи суспільства, яка здійснює управління суспільством, охорону його економічної та соціальної структури, організацію й упорядкування соціально неоднорідного суспільства, забезпечення його цілісності та безпеки. Тобто – це історично складена структура для забезпечення потреб політичної еліти, соціальних груп і громадян. Вона є монопольним носієм суспільної влади, інституцією творення цієї влади. Регулювання цих відносин одна з основних функцій держави і здійснюється в її специфічній формі діяльності – державному управлінні [4].

Державне управління за змістом є процесом реалізації державної влади, її зовнішнім, матеріалізованим вираженням, яке здійснює внутрішню та зовнішню політику, правове визначення і регулювання відносин у масштабах усього суспільства, формування та реалізація державного бюджету тощо.

«Структура управління» – розглядається як внутрішня побудова організованої системи, що представляє єдність стійких взаємозв'язків між її

елементами. Для структуроутворення управління в сфері фізичної культури і спорту характерний не стільки спадкоємний взаємозв'язок, але і різний ступінь супідрядності і взаємозалежності однієї ланки управління від іншої.

Якщо розглядати сутність поняття «механізм управління» – це упорядкований стан, що припускає зміну або тимчасову рівновагу між окремими процесами підсистем управління. В.Д. Бакуменко, В.М. Князєв та ін. автори «Словника-довідника з державного управління» зазначають, що механізм державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей [5]. Схема реального механізму державного управління містить цілі, рішення, впливи, дії, результати. Комплексний механізм державного управління вони визначають як систему політичних, економічних, соціальних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу органів державного управління [6].

Щодо поняття «процес управління» – це взаємодія керівника і виконавця, спрямована на послідовну зміну в керованому об'єкті. Сучасний процес управління в сфері фізичної культури та спорту визначається як дії, що здійснюються на основі наступних принципів, рис. 1.1 :

Рис. 1.1. Принципи процесу управління в сфері фізичної культури та спорту

Оскільки управління – свідомо діяльність, то суб'єктом завжди буде людина або група людей [7]. Таким чином поняття «суб'єкт управління» – це

структурно організована соціальна цілісність, що виконує функції управління та впливу на об'єкт з метою переведення його в новий стан. це керівник або орган управління, діяльність якого спрямована на виконавця. Відповідно до Закону України « Про фізичну культуру та спорт» суб'єкти сфери фізичної культури і спорту – фізичні або юридичні особи, які здійснюють свою діяльність з метою розвитку фізичної культури і спорту. Суб'єктами сфери фізичної культури і спорту є: фізичні особи, які займаються фізичною культурою і спортом, у тому числі спортсмени; фахівці сфери фізичної культури і спорту; заклади фізичної культури і спорту; відповідні органи влади [8]. Таким чином у сфері фізичної культури і спорту суб'єктом управління можуть бути різні спортивні організації, управління, комітети, фізкультурно-спортивні клуби, ради колективів фізичної культури, тренерські ради, окремі особи – педагоги, спортсмени, судді, голови комітетів, завідувачі відділами спортивних колективів, тощо.

Щодо поняття «об'єкт управління» – це система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління і виконує його рішення, тобто система, якою управляють. При цьому важливо пам'ятати, що об'єкт і суб'єкт управління утворюють єдиний організм – управлінську систему, у якій суб'єкт – керуюча підсистема, а об'єкт – керована [9].

Отже, виходячи із теоретичних понять організації і управління в галузі фізичної культури можна зробити узагальнюючий висновок, що організація і управління фізичною культурою та спортом спрямовані на сфери, напрями, форми організації спортивної, спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої роботи різних груп населення та їх управління. При цьому сфера фізичного виховання і спорту розглядається як підсистема суспільства, а також як відносно самостійна система. Зупинимось детальніше на характеристиці окремих важливих загальних понять у сфері фізичного виховання і спорту як соціальної системи, зокрема [8]:

➤ спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у

фізичній, інтелектуальній та інших підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. Спорт має такі напрями: дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів фізичної культури і спорту, спорт ветеранів війни, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, службово-прикладний та військово-прикладний спорт, спорт осіб з інвалідністю тощо;

Вид спорту – різновид змагальної діяльності у спорті, що здійснюється з дотриманням визначених правил і має свої ознаки: (додаток А)

➤ масовий спорт (спорт для всіх) – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я;

➤ спорт осіб з інвалідністю – напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з видів спорту осіб з інвалідністю та підготовкою спортсменів до цих змагань;

➤ спортивна діяльність – заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку спорту;

➤ спортивні заходи – навчально-тренувальні збори, а також захід (заходи), що проводяться організатором (організаторами) спортивних заходів у межах спортивних змагань або як самостійний захід;

➤ спортивне змагання – спортивний захід або комплекс спортивних заходів, що проводиться організатором спортивних змагань з метою порівняння досягнень спортсменів та визначення переможців відповідно до правил спортивних змагань з видів спорту та затвердженого організатором спортивних змагань положення (регламенту) про ці змагання, що відповідає визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, вимогам та цьому Закону;

➤ спортсмен – фізична особа, яка систематично займається певним видом (видами) спорту та бере участь у спортивних змаганнях;

- фізкультурно-оздоровча діяльність – заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку фізичної культури;
- фізкультурно-оздоровчі заходи – заходи, що здійснюються організаторами фізкультурно-оздоровчих заходів для залучення різних груп населення до занять фізичною культурою;
- фізкультурно-спортивні послуги – організація та проведення суб'єктами сфери фізичної культури і спорту фізкультурно-оздоровчої діяльності та/або фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю або підготовки спортсменів до змагань з видів спорту, визнаних в Україні;
- фізична культура – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Фізична культура має такі напрями: фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація;
- фізичне виховання різних груп населення – напрям фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті;
- фізична підготовка – складова фізичного виховання різних груп населення, яка полягає у формуванні рухових умінь та навичок людини, розвитку її фізичних якостей і здібностей з урахуванням особливостей професійної діяльності;
- фізкультурно-спортивна реабілітація – система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану.

Сфера фізичного виховання і спорту, як соціальна система, має певні ознаки та характеристики, які доповнюють одна одну та дають можливість цілісного її

сприйняття. До них відносяться: відкритість, цілеспрямованість, цілісність, динамічність, ієрархічність, структурність. рис. 1.2.

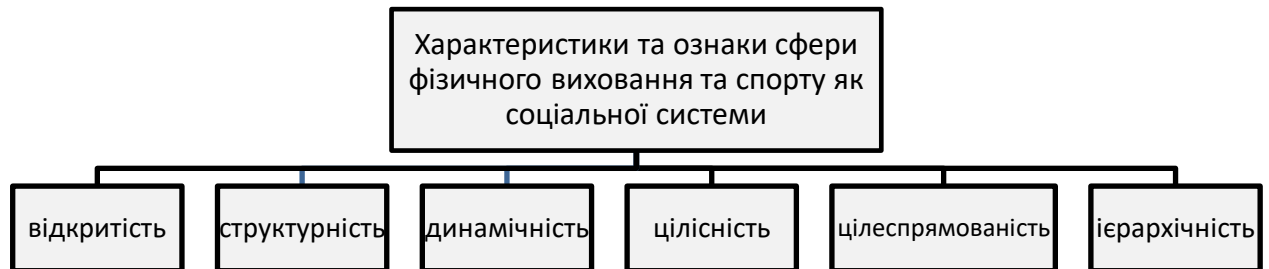

Рис. 1.2. Характеристики та ознаки сфери фізичного виховання та спорту як соціальної системи

Відкритість системи фізичного виховання і спорту обумовлена тим, що вона існує завдяки постійному обміну із зовнішнім середовищем.

На розвиток системи мають суттєвий вплив такі фактори: тип соціальної побудови держави, рівень соціально-економічного розвитку, склад населення, його традиції, інтереси, національні особливості, рис. 1.3. Тому система фізичного виховання і спорту є невід'ємною складовою соціальної системи суспільства.

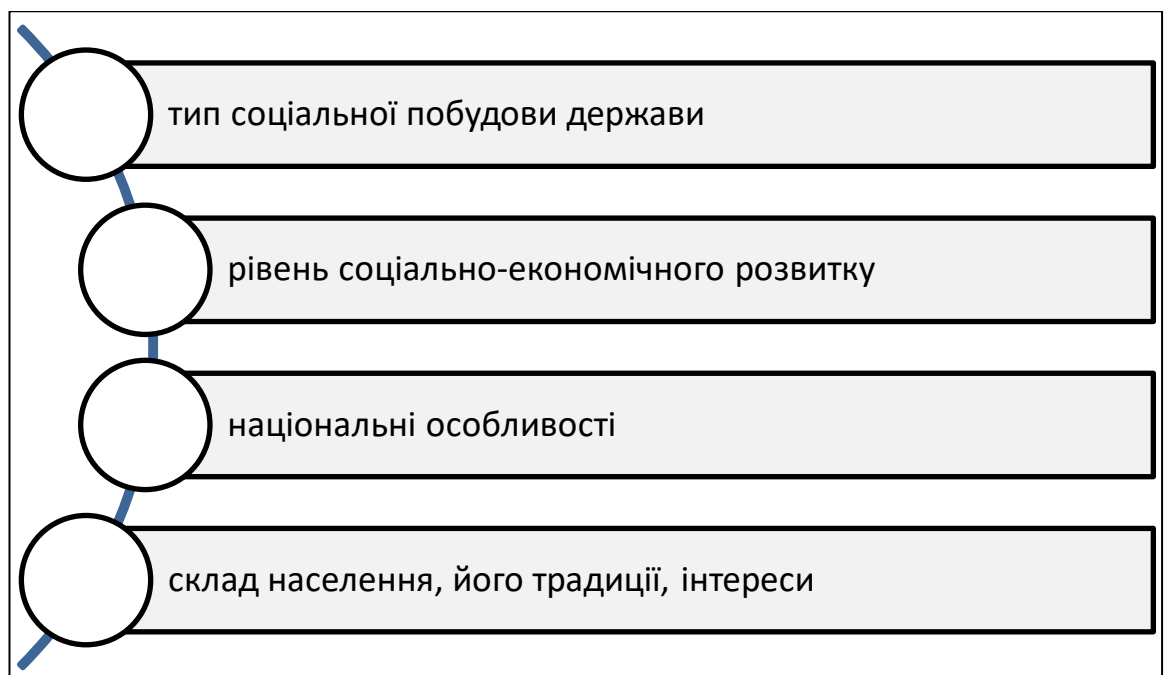

Рис. 1.3. Фактори впливу по розвиток системи

У прагненні до досягнення цілей в сфері фізичного виховання і спорту як і окремих організаціях найголовнішою виступає цілеспрямованість. Саме для цього організації, які входять до складу системи, вступають між собою у взаємодію. Загальносистемні цілі формуються на рівні суспільства, на державному рівні. При перенесенні на більш низькі рівні системи вони набувають характеру конкретних завдань.

Зазначимо, що до сфери фізичного виховання і спорту входить багато компонентів (організацій). Взаємодія в системі організацій, які здійснюють фізичне виховання, набір, відбір, попередню базову та завершальну підготовку спортсменів, а також організації, які здійснюють матеріально-технічне, науково-методичне забезпечення полягає в тому, що кожна з них вирішує свої, властиві їй завдання. Однак сукупність результатів вирішення завдань є потужним фактором розвитку цілісної системи фізичного виховання і спорту. Сфера фізичного виховання і спорту одночасно є відносно самостійною системою, такою, яка має свої цілі, завдання, принципи функціонування у взаємодії із середовищем, що також характеризує її як цілісну систему.

Безперервність змін в цілому, а також змін окремих складових системи фізичного виховання і спорту характеризує її динамічність. Змінюються: методика, рівень спортивних результатів, інвентар, обладнання, форми організації діяльності фахівців, матеріально-фінансове забезпечення тощо. Всі ці зміни відбивають об'єктивний процес розвитку сфери фізичного виховання і спорту, що повинно враховуватися у діяльності її організацій.

Існування підпорядкованості підсистем та об'єктів, цілям, завданням системи в тому характеризує її ієрархічність, яка дозволяє виділити управлінські вертикалі всередині підсистем більшості організацій.

Зміст діяльності ланок і системи в цілому обумовлює структуру, функціонування сфери, побудову її компонентів.

Таким чином, фізичну культуру і спорт можна розглядати як особливий рід культурної діяльності, результати якої корисні для суспільства

й особистості в соціальному житті, у системі освіти й виховання, у сфері організації праці, повсякденного побуту, здорового відпочинку.

Фізична культура проявляє свій виховний, освітній, оздоровчий, екологічний вплив. Сказане означає, що фізична культура та спорт здійснює вплив не тільки на біологічну основу особистості, але й на її біосоціальну цілісність.

1.2 Сутність державного управління, його природа та специфіка

Світова практика та власний історичний досвід України показують, що для сучасного етапу розвитку держави обов'язковим елементом виступає ефективне державне управління. Це поняття досить часто порівнюється з державною службою, воно вживається при обговоренні економічних проблем, здійсненні політичної пропаганди, обґрунтуванні та узаконенні державної політики. Проте до цього часу, ще не існує єдиного погляду на те, що собою представляє державне управління і в чому проявляється його сутність. Варто відмітити, що відколи існує державне управління як наука, практично весь час точиться дискусія щодо змісту поняття «державне управління». В трактуванні цього поняття, у розумінні його сутності у науковців та експертів виникають певні розбіжності [10].

Справа в тому, що зміст терміну «державне управління» можна інтерпретувати по-різному: «управління державою», що охоплює управління державою за всіх видів позиціювання базових категорій, тобто весь зміст управлінських процесів і явищ у державі, і «управління держави» як управління всіма об'єктами і процесами в суспільстві, коли держава виступає як суб'єкт діяльності, а його об'єктом виступає суспільство [11]. Але це управління має опосередкований характер, оскільки громадянське суспільство має відносну незалежність від держави [12]. В свою чергу державне управління – це практичний, організуючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження або

перетворення, який спирається на її владну силу. На думку Авер'янова В. під державним управлінням потрібно розуміти особливий та самостійний різновид діяльності держави, що здійснює окрема система спеціальних державних органів – органів виконавчої влади [13].

Узагальнення доступних нам наукових джерел, дає підстави стверджувати, що у найбільш загальному вигляді державне управління тривалий час визначалось як виконавчо-розпорядча діяльність органів державної виконавчої влади, котра виявляється у безпосередньому повсякденному й оперативному впливові на різноманітні суспільні відносини у країні [14].

При цьому, що державне управління здійснюється як у межах діяльності органів виконавчої влади так і поза їх межами.

У межах діяльності органів виконавчої влади, а саме:

- ✓ у ході реалізації їхніх повноважень щодо керованих об'єктів зовнішнього суспільного (економічного, соціального та ін.) середовища;
- ✓ у ході виконання місцевими державними адміністраціями повноважень органів місцевого самоврядування, делегованих відповідними місцевими радами, при тому, що власне виконавчій владі ці повноваження первісно не належать;
- ✓ у ході керування вищими органами виконавчої влади діяльністю нижчих органів;
- ✓ у ході керування роботою державних службовців всередині апарату кожного органу виконавчої влади.

Поза межами діяльності органів виконавчої влади, зокрема:

- ✓ всередині апаратів будь-яких інших (крім органів виконавчої влади) органів державної влади – з боку їх керівників щодо інших службовців (наприклад, в апаратах парламенту, судів, органів прокуратури тощо);
- ✓ всередині державних підприємств, установ і організацій – з боку їх адміністрацій щодо решти персоналу;

✓ з боку тих чи інших уповноважених державою суб'єктів у процесі управління державними корпоративними правами;

✓ з боку різноманітних дорадчо-консультативних органів, утворюваних державними органами (наприклад, Президентом України) в частині виконання наданих їм організаційно-розпорядчих повноважень щодо інших органів, посадових осіб [15].

Сутність державного управління в стислому вигляді полягає у виконанні законів та інших правових актів органів державної влади. З цього погляду виконання є основною ознакою державного управління, здійснення якого покладено на органи виконавчої влади. Для державного управління характерно те, що виконавча діяльність є його основним призначенням і складає важливу сторону характеристики змісту цього виду управління, яка органічно пов'язана зі здійсненням безпосереднього керівництва економікою, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом і, отже, водночас є розпорядчою діяльністю [16].

Враховуючи природу і специфіку суб'єктів управління, розмежовують такі види управління як:

- ✓ державне управління (суб'єкт управлінського впливу – держава),
- ✓ суспільне управління (суб'єкт управлінського впливу – суспільство та його структури),
- ✓ менеджмент (суб'єкт управлінського діяння – підприємець, власник).

Державне управління – цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку та діяльність особи і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави, відображених в Конституції та законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої, через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією.

Специфічними рисами державного управління, які дозволяють краще зрозуміти його зміст та розкрити сутність, є наступні [17]:

- державне управління завжди є певною організуючою діяльністю, в результаті якої виникають конкретні, управлінські за своїм змістом відносини;

- необхідною умовою виникнення управлінських відносин є наявність суб'єкта управління органа державної влади, органа місцевого самоврядування чи посадової особи, які наділені владними повноваженнями із здійснення державного управління;

- тип відносин, які виникають між суб'єктом та об'єктами державного управління, є завжди державно-владним, причому державно-владними повноваженнями наділена завжди одна сторона – суб'єкт управління, а на долю об'єктів управління залишається виконання наказів, розпоряджень і інших нормативних документів, що поступають від суб'єкта;

- організуюча діяльність державно-владного типу полягає у виконанні та розпорядництві щодо вимог законів, тобто є підзаконною, ґрунтується на чинному законодавстві;

- державне управління здійснюється у правовому полі чинного законодавства, а отже, у випадку порушення останнього, настає юридична відповідальність;

- жоден орган державної влади не визначає самотійно основні цілі свого існування і діяльності. Ці цілі встановлюються для органу ззовні, зазвичай правовими приписами, виданими органами вищого організаційно-правового статусу;

- діяльність органів державної влади передбачає можливість забезпечити підлеглість шляхом застосування державного примусу;

- державному управлінню притаманна організаційна єдність при одночасному охопленні великої кількості специфічних проблем;

- продукція органу державної влади носить особливий характер, що обумовлює складність визначення продуктивності та ефективності його роботи;

- державні процеси вимагають прозорості та більшої відкритості при

ухваленні рішень і припускають істотніше втручання й увагу з боку громадськості, тоді як процеси ухвалення рішень у приватному управлінні менш відкриті для зовнішнього впливу.

Рис. 1.4. Основні характеристики державного управління

Таким чином, загальний контекст поняття «державне управління» можемо екстраполювати стосовно всіх трьох владних гілок – законодавчої, виконавчої і судової, а у вузькому трактуванні – виключно виконавчої.

На нашу думку, найбільш поширеним та найбільш вдалим набуло трактування поняття державного управління під яким розуміють самостійну форму діяльності держави, яка проявляється як організуюча, виконавчо-розпорядча функція, що характеризує особливу групу державних органів у процесі безпосередньої реалізації функцій і завдань представників держави в ході щоденного і безпосереднього керівництва економікою, соціально-

культурною і адміністративно-політичною сферою країни [18]. Загалом серед численних функцій держави, важлива роль належить розвитку політики фізичної культури та спорту (додаток В).

У наукових працях Гасюка І. [19] вказано, що чинна система державного управління фізичною культурою і спортом не є досконалою і містить у собі як позитивні, так і проблемні елементи, які залежно від власного характеру можуть або стимулювати, або перешкоджати її функціонуванню. Загалом управлінські технології державного управління фізичною культурою і спортом взаємопов'язані й опираються на фундаментальні засади, що виступають методологічним базисом всього цього процесу [20].

Таким чином для державного управління характерно те, що виконавча діяльність є його основним призначенням і складає важливу сторону характеристики змісту цього виду управління, яка органічно пов'язана зі здійсненням безпосереднього керівництва економікою, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом і, отже, водночас є розпорядчою діяльністю. При цьому стратегічна мета системи державного управління фізичною культурою і спортом полягає в підтриманні належного рівня функціонування галузі, забезпеченні достатніх умов для її поступального розвитку на основі врахування перспективних запитів та потреб суспільства.

1.3. Еволюція моделей державного управління у сфері фізичної культури та спорту

Питання дієвості, ефективності адміністративних систем державного управління упродовж останнього століття є об'єктом пильної уваги науковців, політиків і міжнародних експертів в усьому світі і сфера фізичної культури та спорту не є виключенням.

Пошук стратегій, здатних перетворити застарілі бюрократії на економічно ефективні та адекватні потребам громадян моделі врядування, активізувалися у 90-тих рр. ХХ ст.[21]. Останнє десятиліття характеризується

гострими дискусіями науковців, політиків щодо проблеми розробки гнучких моделей управління, спроможних дати відповідь на актуальні виклики XXI ст. Як показує практика різних країн старі форми державного управління в т.ч. у сфері фізичного виховання та спорту, довели свою неефективність в умовах сьогодення. Проте будь-яке явище завжди має якісь позитивні риси. Щоб зважити всі переваги та недоліки використання старих форм державного управління та розроблення нових методів і підходів, необхідно не тільки дослідити передові розробки і практики, але й проаналізувати минулу та сучасну ситуації.

Петроє О. відзначає, що нині сфера державного управління включає широкий спектр, з одного боку, сформованих у рамках різних наукових шкіл спеціальних управлінських теорій, і з другого – випробуваних у процесі численних адміністративних реформ практичних управлінських моделей. Але в основному з еволюційного підходу найчастіше вирізняють три найбільш загальні моделі [22]:

- 1) модель «класичного» або «традиційного» державного управління;
- 2) модель «нового державного управління», різновидами якої є моделі «винахідливого уряду», «реінжинірингу бізнес процесів» та ін.;
- 3) модель публічного врядування.

Ці три моделі відображають різні підходи та різне розуміння того, що насправді являє собою державне управління.

Теоретичні основи класичної (традиційної) концепції державного управління невід’ємно пов’язано з “класичною” теорією організацій, початкова ідея якої звучить так: ефективна організація – це система, побудована на жорстко формальних принципах. Як відомо, основою класичної моделі державного управління є концепція бюрократичного державного управління, що базується на ієрархічній системі, раціонально-правових повноваженнях, функціональній спеціалізації бюрократії, управлінській ефективності та ін. Класичний підхід формулює основні адміністративні принципи, на яких будується загальна ідеальна модель

державного управління. Основна місія традиційної моделі державного управління полягала у служінні державним інтересам та передбачала чітко визначене розмежування між державними організаціями, приватними фірмами та дотримання спеціальної адміністративно-професійної етики.

Представники згаданої вище теорії прагнули конструювати організацію на логічно послідовних і несуперечливих законах. Верховним законом є принцип координації, згідно з яким посадові функції погоджуються як за горизонталлю, так і за вертикаллю. Координацію процесу управління здійснює безсумнівний лідер, за яким стоїть вся потужність управлінської ієрархії, через яку він набуває інституційного авторитету [21].

Обґрунтовуючи ключові положення бюрократичного управління, Вебер М. виходив із того, що у зв'язку зі своєю унікальною здатністю забезпечувати результативність діяльності воно являє собою найефективнішу форму прояву влади, зокрема як усередині організації, так і в її комунікації із зовнішніми суб'єктами [23]. Однак реальність виявила відхилення між теорією та практикою, що ставило під сумнів і поступово руйнувало довіру до традиційних бюрократій. Так сучасні науковці наголошують, використання класичної (традиційної) моделі державного управління на практиці показало, що лише завдяки чіткій управлінській ієрархії та дотриманню жорстких правил не можна очікувати значного підвищення ефективності управління. До того ж “формальна знеособленість” працівників і зосередженість на вдосконаленні операцій їхньої роботи не дало змоги класичній теорії державного менеджменту максимально успішно вирішити проблему підвищення продуктивності праці у державному секторі [24]. Інакше кажучи, базована на жорсткій ієрархічній структурі бюрократична модель державного управління виявилися неспроможною до ефективного функціонування в мінливому середовищі. Нові реалії потребують реформування державного управління для підвищення результативності діяльності державних установ: модернізації організаційних структур і процедур, запровадження ринкового стилю управління, децентралізації

влади, демократизації управління, зміни процесного підходу на цільовий (результатний), максимального спрощення відносин між органами влади та їх клієнтами, забезпечення належної якості публічних послуг та ін. Це ключові чинники, що вплинули на зміну моделей управління в державному секторі у світі, а еволюція наукової думки привела до появи багатьох концепцій, що використовувалися урядами в реформах з модернізації державного сектору. В результаті трансформаційних процесів жорстка, ієрархічна, бюрократична форма державного управління, що здебільшого переважала у XX ст., повинна була перетворитися на гнучку, ринкову форму державного управління [25]. Оскільки зусилля зі зміни старих форм управління було зосереджено на відкритті можливостей впливу на управління державними справами з боку громадськості поряд із традиційними контрольними установами, а також поза ними, і на необхідності зміни відносин між соціальними установами. Поряд з цим увагу приділялося переорієнтації від бюрократичного адміністрування та керування в бік конкурентних ринків і мережі політики участі, перетворення було інтерпретовано як неминучість заміни старої моделі більш розвиненою адміністрацією з конвергенцією адміністративних форм. До того ж зростання попиту на послуги держави, падіння суспільної довіри до інститутів влади, вимога підвищення ефективності діяльності державного апарату з боку громадян, стали підґрунтям для перегляду традиційних моделей і методів управління в багатьох країнах.

Для другого виду моделі нового державного управління характерним є те, що особливий акцент ставиться на послабленні ієрархічності, людиноцентризмі, спроможності державної служби, всіх державних установ, ефективності в досягненні цілей уряду, політичній, громадській, інституційній та глобальній ефективності. Сформульовані в рамках цієї моделі ідеї стали результатом тісної колективної співпраці теоретиків і практиків державного управління [26]. Сприйняття державного управління, зосереджувалася на нормативному підході та чотирьох ключових завданнях: дебюрократизації, демократизації, делегуванні та децентралізації. Проте

згодом почалась критика цієї моделі з приводу того, що «ринкова модель» управління прагне перетворити уряд на приватний сектор та «спустошити» державу [27]. Підґрунтям цього слугували такі недоліки згаданої нами вище моделі, як орієнтація на короткострокову перспективу, зменшення бюджету на шкоду стандартам якості та ін. Враховуючи це, найбільше вади нового державного управління відчувалися в галузях, що справляють довгостроковий вплив на суспільство, передусім освіти, фізичної культури та спорту, охороні здоров'я та довкілля. До того ж фінансові та економічні кризи, дефіцит бюджету стали загрозами не лише економічному зростанню, а й причинами частого недосягнення урядовими програмами своїх цілей почала спостерігатись картина недостатньої відповідності адміністративної системи потребам клієнтів, включаючи самих управлінців, існування проблем у самому уряді. Разом з тим варто відмітити, що ринкова модель відіграла певну роль у розвитку державного управління, а в деяких розвинених демократичних країнах вона домінує й нині.

У 90-х роках з'явилися нові управлінські підходи, які відносять до третього виду моделі нового державного управління, що найбільш яскраво представлена такими альтернативними теоріями, як «менеджеризм», «новий державний менеджмент», «підприємливе врядування», «стратегічне управління» та ін. [28]. Цікавими видаються 10 принципів підприємливого управління для влади:

- керувати, а не «вередувати», оскільки «обов'язок уряду не надавати послуги, а знати, що вони надаються»;
- давати громадам можливість вирішувати власні проблеми, а не просто надавати послуги;
- заохочувати конкуренцію, а не монополії;
- керуватися місіями, а не правилами;
- орієнтуватися на результати, а не на процеси;
- задовольняти потреби замовника, а не бюрократії;
- концентрувати увагу на зароблянні грошей, а не витрачати їх;

- інвестувати в запобігання проблемам, а не в подолання криз;
- децентралізація повноважень;
- вирішувати проблеми, впливаючи на ринкові сили, а не збільшувати кількість державних програм.

Тобто в рамках описаних вище моделей державного управління відбувся перехід до між інституційного співробітництва. А до основних елементів концепції нового державного управління можуть бути віднесені орієнтири на запровадження ринкових механізмів у державному секторі, підвищення спроможності до ефективної діяльності в умовах дедалі більших змін, залучення широкого кола заінтересованих суб'єктів, використання різних інструментів управління, слабший ієрархічний контроль, потужну мережу, переговори, децентралізацію, делегування повноважень, державно-приватні партнерства, прозорість, публічну підзвітність та ін. [29]. Перенесення акцентів з управлінських процесів на результативність, ефективність та потреби споживача. Разом з тим особливості управління різних країн вплинуло на появу інших моделей нового державного управління, зокрема [30]:

- ✓ американської моделі – з акцентом на управлінській культурі та орієнтацією на елементи приватного сектору;
- ✓ європейського підходу, що спирається на поступовий розвиток та ґрунтується на законних засадах і науковому менеджменті;
- ✓ британської моделі – з повільним переходом від жорсткого адміністрування до сучасного менеджерського напрямку.

Зростаючі виклики глобалізації, міжнародної конкуренції, технологічних процесів, спричинили зміни у формах державного управління на гнучку, ринкову, децентралізовану, демократичну, основою якої стали такі нові концепції державного управління, як «врядування», «публічне врядування», «нове публічне врядування», «належне врядування», «глобальне врядування», «цифрове врядування» та ін. [31]. Так наприклад, концепція «врядування» поширилася на різні управлінські сфери та рівні, що

сприяло формуванню моделі «глобального врядування», яка передбачає сприяння продуктивним відносинам та захисту цінностей, що виходять за межі національних кордонів [32]. Варто відмітити, що концепція «публічного врядування» у теорії та практиці державного управління має значну популярність. Належне врядування передає якісний вимір, який вказує на результативну, ефективну, демократичну форму державного управління, відповідальне та прозоре управління людськими, природними, економічними та фінансовими ресурсами для справедливого та сталого розвитку [33]. Нині уряди провідних країн працюють над упровадженням моделі цифрового врядування, науковці обґрунтовують невідворотність розробки та впровадження моделі «розумного врядування», що базується на інтелектуальних технологіях, які виходять за рамки простої цифровізації.

Отже, виділення засад ефективного управління у сфері фізичної культури і спорту, які повинні бути дотримані в Україні, мають бути покладені за основу принципів належного врядування, оскільки вони визначені на міжнародному рівні. У сфері фізичної культури і спорту неможливо оминати увагою закріплені на законодавчому рівні засади державної політики у досліджуваній нами сфері, до яких віднесено визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави, важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави; забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності; гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту та ін. [8].

Стосовно України зауважимо, що на сьогодні мова йде не про державне, а публічне управління, яке перебуває на етапі активного становлення та розвитку, що пов'язано зі змінами соціально-політичного

характеру, створенням нового правового поля, становленням на демократичні рейки та взяттям курсу на європейську інтеграцію. Для запровадження такої моделі на сьогодні немає відповідного підґрунтя – збільшення самостійності регіонів, залучення населення до процесів управління, участі органів місцевого самоврядування та територіальних громад у вирішенні соціально-економічних проблем розвитку та ін.

Висновки до розділу 1

1. Виходячи із теоретичних понять організації і управління в галузі фізичної культури можна зробити узагальнюючий висновок, що організація і управління фізичною культурою та спортом спрямовані на сфери, напрями, форми організації спортивної, спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої роботи різних груп населення та їх управління. Процес управління в сфері фізичної культури та спорту визначається як дії, що здійснюються на основі раціоналізації в практиці управління результатів відповідних науково-теоретичних досліджень, досягнення ефективності в спільній діяльності керуючого і керованого, раціонального використання модернізованих форм управління.

2. Узагальнення доступних нам наукових тверджень щодо трактування сутності державного управління, дає підстави стверджувати, що найбільш поширеним та найбільш вдалим є трактування цього поняття під яким розуміють самостійну форму діяльності держави, яка проявляється як організуюча, виконавчо-розпорядча функція, що характеризує особливу групу державних органів у процесі безпосередньої реалізації функцій і завдань представників держави в ході щоденного і безпосереднього керівництва економікою, соціально-культурною і адміністративно-політичною сферою країни. Механізм державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей.

3. На сьогодні, найбільш поширеними є три моделі державного управління:

- модель «класичного» або «традиційного» державного управління;
- модель «нового державного управління», різновидами якої є моделі «винахідливого уряду», «реінжинірингу бізнеспроцесів» та ін.;
- модель публічного врядування.

4. Основними засадами ефективного державного управління у сфері фізичної культури і спорту, які повинні бути дотримані в Україні, є ті, що закріплені на законодавчому рівні і до яких віднесено визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави, важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави; забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності; гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту та ін.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз сучасного стану сфери фізичної культури та спорту в Україні

Війна розпочата росією проти України спричинила не лише масштабні руйнування та численні смерті нічому невинних українців, а негативно впливля на рівень розвитку фізичної культури та спорту в нашій державі. Після 24 лютого 2022 року майже призупинено проведення уроків фізичної культури, занять з фізичного виховання, активних перерв, фізкультурно-оздоровчих заходів, роботи гуртків та секцій у закладах освіти. Унеможливлено проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в місцях масового відпочинку, проживання та роботи, реалізації ініціативи, що безумовно вплине на здоров'я та розвиток дітей та молоді. Вимушено було зупинено дію соціального проекту «Активні парки – локації здорової України» [34], у рамках реалізації якого, передбачалось проведення таких основних заходів:

1) Започаткування нових форм залучення різних груп населення, у тому числі осіб з інвалідністю, до оздоровчої рухової активності у місцях масового відпочинку, зокрема:

- ✓ формування маршрутів із спортивного орієнтування;
- ✓ організація рухливих ігор з елементами спорту за участю провідних спортсменів;
- ✓ облаштування пішохідних, велосипедних та інших видів маршрутів;
- ✓ організація спортивних заходів, вікторин, естафет;
- ✓ проведення занять з ознайомлення з різними видами спорту та рухової активності;
- ✓ проведення майстер-класів та показових виступів спортсменів з різних видів спорту;

- ✓ виконання комплексів фізичних вправ помірної інтенсивності для учасників без спеціальної підготовки;
- ✓ проведення культурно-розважальних програм;
- ✓ організація онлайн-тренувань;
- ✓ організація спортивних фестивалів;
- ✓ проведення всеукраїнських та місцевих фізкультурно-оздоровчих та інформаційно-просвітницьких заходів;
- ✓ демонстрація спортивного інвентарю для різних видів спорту та інших засобів з оздоровчої рухової активності із забезпеченням їх прокату;
- ✓ проведення фестивалів вуличних культур тощо;
- ✓ проведення рекреаційних спортивних занять для дітей з особливими потребами;

2) Залучення фахівців сфери фізичної культури і спорту, провідних спортсменів та інших осіб до організації занять з оздоровчої рухової активності та дозвілля громадян.

Також прикрим є факт того, що російський агресор пошкодив та зруйнував частину локацій для занять фізичною культурою і спортом у місцях проведення бойових дій. Крім цього, у сфері фізичної культури і спорту серйозною проблемою стала залежність фізкультурно-оздоровчої діяльності, розвитку резервного спорту та спорту вищих досягнень від спроможності бюджетів органів місцевого самоврядування, ставлення до сфери фізичної культури і спорту з боку місцевих керівників і депутатів. На жаль, поза увагою залишаються питання встановлення пріоритетності олімпійського та параолімпійського спорту у визначені обсягів матеріально-технічного забезпечення, розмірів заробітної плати та винагород від досягнутих результатів, що вимірюються кількісними та якісними показниками. Вирішення зазначених проблем потребує першочерговості при відновленні сфери.

З 2022 року фізкультурно-спортивними товариствами проведено лише 427 заходів із 1076 запланованих, до яких залучено близько 19 тисяч

працівників різних видів виробничої діяльності; центрами фізичного здоров'я населення проведено 936 заходів із 3924 запланованих, до яких було залучено 45105 осіб [35].

З 24 лютого 2022 року понад 2400 спортсменів з олімпійських та неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю знаходилися у майже 40 країнах світу, де частково надавалась можливість тренуватися та брати участь у міжнародних змаганнях; майже 3000 спортсменів призупинили навчально-тренувальний процес. Спортсмени (особливо резерв) та тренери, які виїхали за кордон, отримали якісні умови для тренувань та роботи. Є випадки, коли іноземні клуби і команди пропонують спортсменам та тренерам довгострокові контракти, молодь, яка закінчує навчання у закладах загальної середньої освіти отримує можливість навчатися далі. Така ситуація може вплинути на зменшення складу національних збірних команд перспективною та талановитою молоддю. Багато спортсменів і тренерів призовного віку вступили до лав Збройних Сил України, Національної гвардії та територіальної оборони і сьогодні знаходяться поза навчально-тренувальним процесом. 61 спортсмен та тренер загинули або вбиті під час бойових дій на території України, 7 осіб знаходяться у полоні [36].

За даними міністерства молоді та спорту України було скасовано та не проведено понад 300 запланованих всеукраїнських змагань і 8 міжнародних спортивних змагань на території України. Більше ніж на третину зменшилась кількість навчально-тренувальних зборів та міжнародних спортивних змагань, в яких брали участь спортсмени національних збірних команд, а саме: з олімпійських видів спорту проведено 45 НТЗ в Україні та 150 – за кордоном із 440 запланованих; взято участь у 116 міжнародних змаганнях із 367 запланованих; з неолімпійських видів спорту проведено – 15 НТЗ в Україні та 38 – за кордоном, із 231 запланованих; взято участь у 52 міжнародних спортивних змаганнях; з видів спорту осіб з інвалідністю проведено 81 НТЗ в Україні, 51 – за кордоном, із 362 запланованих; взято участь у 18 міжнародних спортивних змаганнях із 67 запланованих.

У 2022 році у штатному режимі працюють 70% закладів фізичної культури і спорту, 25% – тимчасово призупинили свою діяльність. Частково пошкоджено 44 заклади, 14 повністю зруйновані. Лише 35% спортсменів продовжують підготовку за місцем роботи закладів дитячо-юнацького та резервного спорту (162 тисячі осіб), ще майже 44 тисячі – за межами закладів, 28 тисяч спортсменів тренуються за кордоном.

Понад 120 тисяч спортсменів втратили можливість займатися обраним видом спорту та не мають можливості тренуватись.

У закладах дитячо-юнацького та резервного спорту працюють 50% штатних тренерів-викладачів (6 тисяч осіб з 11,8): у штатному режимі 4,3 тисячі, з них за кордоном 221 особа; дистанційно – 3,5 тисячі тренерів-викладачів, 292 з яких за кордоном; у простої знаходиться чотири тисячі тренерів-викладачів, з них за кордоном 479 осіб. 55% спортивних споруд закладів дитячо-юнацького та резервного спорту знаходяться у задовільному стані (1450 споруд з 2532), 6 зруйновано повністю, 22 частково пошкоджено.

З квітня 2021 року було виділено 500 млн грн [37] на реалізацію програми Президента України «25 спортивних об'єктів-магнітів», у 2021 році збудовані та введені в експлуатацію чотири об'єкти, із них – один зруйнований (м. Маріуполь), один – знаходиться на окупованій території (м. Мелітополь). До кінця 2022 року повинні були отримати нові палаци спорту, спортивні комплекси та басейни сім міст України: Рівне, Умань, Хмельницький, Кривий Ріг, Тростянець, Нова Каховка, Тернопіль.

Одним з важливих питань розвитку спорту вищих досягнень є наявність та постійний розвиток сучасних закладів фізичної культури та спорту зі статусом бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки. На початок збройної агресії російської федерації, в Україні подібних закладів з відповідним статусом нараховувалось більше 70 (з урахуванням таких баз на окупованих територіях). В умовах воєнного стану, у зв'язку зі спрямуванням коштів на потреби держави, існує проблема збереження, поступового відновлення та розвитку баз олімпійської,

паралімпійської та дефлімпійської підготовки, як базису для розвитку спорту вищих досягнень.

Основним показником результативності системи є систематичний моніторинг кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення сфери фізичної культури і спорту, кількості залученого населення до занять фізичною культурою і спортом, діяльності спортивних клубів, а також забезпечення суб'єктами сфери фізичної культури і спорту збирання та подання всебічної, надійної, об'єктивної та достовірної статистичної інформації про їх діяльність, спрямовану на розвиток фізичної культури і спорту. Так у 2021 році 65 543 осіб працювало у сфері фізичної культури та спорту, що на 3534 осіб менше ніж у 2019 році, табл.2.1.

Таблиця 2.1.

Кількісні значення показників у сфері фізичної культури та спорту України

Назва показника	Роки		
	2019	2020	2021
Кількість працівників сфери фізичної культури і спорту (осіб)	69 077	69 270	65 543
Кількість спортивних споруд (од.)	92 946	89 046	89 046
Фінансове забезпечення сфери фізичної культури і спорту (тис. грн)	11 635 378,7	11 287 754,7	14 467 629,0
Кількість осіб, які залучені до спортивної діяльності (осіб)	970 511	963 470	902 098
Кількість осіб, які залучені до фізкультурно-оздоровчої діяльності (осіб)	5 167 057	4 892 770	4 477 098
Кількість спортивних клубів	-	-	- 3 707

Позитивним у 2021 році було збільшення фінансового забезпечення сфери фізичної культури і спорту на 24 % із 11 635 378,7 тис грн. до 14 467 629,0 тис грн. [38].

Після війни в Україні збільшиться кількість людей, які матимуть інвалідність, у тому числі дітей, у зв'язку з цим необхідно створити всі умови

для їх скорішого відновлення та адаптації до повноцінного життя у суспільстві.

За результатами проведеного Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» моніторингу основних показників рухової активності різних вікових груп та соціальних верств населення, стимулюючих та стримуючих факторів у 2020 році серед громадян віком від 18 до 60+ років, залучено понад 17% населення.

Задля створення умов з підвищення рівня фізичної підготовки молоді для проходження служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях проведено фізкультурно-спортивні заходи [39]:

✓ Військово-патріотичний вишкіл «Сіверські воїни» до 100-річчя Першого зимового походу – переможець конкурсу проектів громадських організацій; Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура») в режимі онлайн; обласний фізкультурно-оздоровчий фестиваль «Рух заради здоров'я» серед учасників бойових дій; фестиваль бойових мистецтв «Козацька слава»; патріотичний табір «Лицар честі» ім. Івана Євдокименка» та низка заходів, спрямованих на виховання у дітей, юнацтва та молоді національної свідомості, історичної пам'яті, громадянської позиції, патріотизму.

За інформацією, наданою Міністерством оборони України, з метою активізації фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у структурних підрозділах, популяризації фізичної культури і спорту проведено 31 захід. У зв'язку з карантинними обмеженнями на території України та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів, з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, відмінено проведення Всеукраїнської спартакіади допризовної молоді.

За інформацією, наданою центральними та місцевими органами виконавчої влади, в Україні функціонують 1155 спортивних клубів, 1209 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, 18 спеціалізованих навчальних закладів

спортивного профілю, 34 школи вищої спортивної майстерності, 18 центрів олімпійської підготовки, 2 центри студентського спорту вищих навчальних закладів, 1042 фізкультурно-оздоровчі заклади, 182 центри фізичного здоров'я населення, 39 центрів фізичної культури і спорту інвалідів.

За інформацією, наданою Міністерством освіти і науки України, з метою популяризації фізичного виховання і спорту, здорового способу життя серед дітей, учнівської і студентської молоді забезпечено проведення Всеукраїнського спортивно-масового заходу серед учнів «Cool Games» (впровадження інноваційних підходів до проведення уроків фізичної культури), Всеукраїнського фізкультурно-оздоровчого заходу (спортивний онлайнфлешмоб «Рухаємось разом» з виконання вправи «Jumping Jacks»), Всеукраїнського спортивно-масового заходу «Esports Games», Всеукраїнського спортивно-масового заходу серед учнів «Sport Craft Games» (спортивний онлайн-челендж з виконання серії рухових активностей), Всеукраїнського спортивно-масового заходу серед студентів з нагоди святкування Міжнародного дня студентського спорту (спортивний онлайн-флешмоб з виконання вправи «Twist Jumps»), II зимову Гімназіаду України з біатлону, XV літню Універсіаду України з тхеквондо (ВТФ).

Крім того, забезпечено участь у чемпіонаті світу з тхеквондо (ВТФ) серед учнів «ISF World Schools Taekwondo Poomsae Virtual Championship»; чемпіонаті світу з шахів серед учнів «ISF World Schools Championship Online Chess»; міжнародному турнірі серед студентів «FISU eSports Challenge Football»; чемпіонаті світу з інтелектуальних видів спорту серед студентів «FISU World University Championship Sports Mind online».

З метою залучення дітей з інвалідністю до активного способу життя, занять фізичною культурою і спортом, їх соціальної адаптації до повсякденного життя у суспільстві в регіонах України проводилися змагання Всеукраїнської Спартакіади «Повір у себе» серед дітей з інвалідністю. У фінальних змаганнях XXVII Всеукраїнської Спартакіади «Повір у себе» серед дітей з інвалідністю, присвяченої 29-ій річниці незалежності України,

взяли участь спортсмени із 22 регіонів України, юними спортсменами здобуто 452 медалі (204 золотих, 146 срібних, 102 бронзових).

З метою створення умов для соціальної адаптації та реабілітації осіб з інвалідністю на базі Західного реабілітаційно-спортивного центру НКСІУ проведені заходи із фізкультурно-спортивної реабілітації.

У Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Київській, Кіровоградській, Полтавській, Чернівецькій, Чернігівській, Київській міській державних адміністраціях функціонують штатні спортивні команди резервного спорту, які сприяють активізації розвитку резервного спорту в країні, створенню належних умов для максимального розвитку індивідуальних здібностей обдарованої молоді з метою досягнення високих спортивних результатів.

Внаслідок пандемії коронавірусу COVID у 2020 році в Україні та у світі було скасовано або перенесено на інший термін проведення багатьох спортивних заходів, включаючи головні спортивні події року – Ігри XXXII Олімпіади та XVI Літні Паралімпійські ігри Токіо-2020 у м. Токіо (Японська Держава).

Водночас Мінмолодьспортом спільно з обласними та Київською міською державними адміністраціями, громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості 2020 року на III зимових Юнацьких Олімпійських іграх, що проходили в м. Лозанна (Швейцарія), українські спортсмени вибороли рекордні за роки виступів на Юнацьких Олімпійських іграх 4 нагороди; отримано 88 ліцензій на участь в Іграх XXXII Олімпіади в м. Токіо (Японська Держава), 8 ліцензій на участь у XI Всесвітніх іграх з не олімпійських видів спорту м. Бірмінгем (США), 96 ліцензій на участь у XVI Літніх Паралімпійських іграх Токіо-2020 у м. Токіо (Японська Держава). Національна паралімпійська збірна команда України планує вибороти 174 ліцензії для 207 спортсменів (за умови проведення ліцензійних спортивних змагань); спортсмени національної збірної команди України з олімпійських видів спорту взяли участь у 1036 навчально-тренувальних зборах на території

України та за кордоном, у 285 міжнародних змаганнях, з них на III зимових Юнацьких Олімпійських іграх, чотирьох чемпіонатах світу, 35 чемпіонатах Європи та дев'яти Кубках світу українські спортсмени вибороли 220 нагород: 64 золотих, 60 срібних, 96 бронзових (в олімпійських номерах програми 140 медалей: 38 золотих, 38 срібних, 64 бронзових; у неолімпійських номерах програми 80 медалей: 26 золотих, 22 срібні, 32 бронзові); проведено 301 навчально-тренувальний збір в Україні (266 – з підготовки до міжнародних спортивних змагань, 35 – з підготовки до XVI Літніх Паралімпійських ігор Токіо-2020), 40 навчально-тренувальних зборів за кордоном (6 – з підготовки до XVI Літніх Паралімпійських ігор). Спортсмени з інвалідністю взяли участь у 56 всеукраїнських спортивних змаганнях, а також забезпечено участь збірних команд України з видів спорту осіб з інвалідністю у 18 міжнародних спортивних змаганнях (3 чемпіонати світу, 1 чемпіонат Європи, 6 Кубків світу, 8 міжнародних турнірів), на яких українські спортсмени з інвалідністю здобули 89 нагород: 28 золотих, 34 срібних та 27 бронзових; проведено 26 міжнародних спортивних заходів, серед яких: етап розіграшу Кубка Європи з фристайлу (акробатика), міжнародні рейтингові змагання з тенісу, міжнародні змагання «Золота Осінь» серед дорослих та кадетів зі стрільби з лука, відбіркові матчі чемпіонату Європи з футболу (молодіжні національні збірні команди, жіночі національні збірні команди) міжнародні змагання з гімнастики художньої серії Гран-Прі «Кубок Дерюгіної 2020», чемпіонат Європи з художньої гімнастики, міжнародний турнір зі спортивної гімнастики «Ukraine International Cup» (Організатор – олімпійська чемпіонка Стела Захарова). З метою відзначення досягнень видатних спортсменів та стимулювання творчої праці тренерів, створення сприятливих умов для ефективного розвитку фізичної культури і спорту як важливої складової здорового способу життя засновано 50 стипендій Президента України для видатних спортсменів України з неолімпійських видів спорту та їх тренерів [40] та вперше здійснено виплату стипендій тренерам, які безпосередньо

забезпечують підготовку дітей з інвалідністю, що мають високі досягнення у всеукраїнських спортивних змаганнях [41].

На нашу думку, досить похвальним є той факт, що з метою реалізації заходів, передбачених Державною програмою, збільшено норми харчування спортсменів і тренерів та норми на лікарські засоби, вироби медичного призначення; передано до сфери управління Мінмолодьспорту Український медичний центр спортивної медицини; розроблено механізм для надання автономії спортивним федераціям, розвитку спортивних клубів; спрощено процедуру організації і проведення спортивних заходів (правила спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні, не подаються на державну реєстрацію)

Завдяки субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Яремче (для Поляницької сільської ради) завершено першу чергу будівництва сучасного біатлонного комплексу в с. Поляниця Яремчанської міської ради Івано-Франківської області. Крім того, у 2020 році надана субвенція з державного бюджету обласному бюджету Дніпропетровської області на реконструкцію спортивного комплексу «Металург» комунального позашкільного навчального закладу «Дитячо-юнацька спортивна школа № 1» Криворізької міської ради. Залишки коштів за зазначеними вище субвенціями зберігаються на рахунках загального фонду відповідних місцевих бюджетів для здійснення відповідних витрат у 2021 році з урахуванням їх цільового призначення [42].

Державним бюджетом України [43] на 2020 рік також передбачалися субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення нових, будівельноремонтні роботи існуючих палаців спорту та завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції палаців спорту та субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на завершення.

За даними обласних державних адміністрацій проводилася у 2020 році робота, спрямована на збереження та вдосконалення спортивної

інфраструктури, зокрема здійснено реконструкцію стадіону «Шахтар» у м. Слидове та стадіону імені Юрія Скиданова в м. Слов'янськ Донецької області, стадіону Спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву з футболу «Юність» у м. Чернігові, зали для фізкультурно-оздоровчих занять в існуючій прибудові до будівлі КЗ «Семенівський міський палац культури» по вул. Червона площа, 7-а у м. Семенівка Чернігівської області, центрального стадіону з господарськими та адміністративними будівлями по вул. Чернігівська, 51 у смт Сосниця Сосницького району Чернігівської області, завершено будівництво КЗ «ОСДЮСШОР «Черкаської обласної ради» тощо.

Позитивним, на нашу думку, є те, що з метою забезпечення діяльності баз олімпійської, паралімпійської і дефлімпійської підготовки у 2020 році надано фінансову підтримку на організаційне та матеріально-технічне забезпечення Західному реабілітаційно-спортивному центру, Всеукраїнському реабілітаційно-відновлювальному спортивному центру Національного підприємству комітету спорту інвалідів України, Державному «Олімпійський навчально-спортивний центр «Конча-Заспа», Державному підприємству «Арена Львів», Державному підприємству «Ворохтянська високогірська навчально-спортивна база «Заросляк», Центральному спортивному клубу Збройних Сил України, навчально-спортивній базі літніх видів спорту спорту Міністерства оборони, навчально-спортивній базі зимових видів «Тисовець».

Водночас, з наведеними позитивними діями держави, ми вважаємо, що чинна система державного управління фізичною культурою і спортом не є досконалою і містить у собі як позитивні, так і проблемні елементи, які залежно від власного характеру можуть або стимулювати, або перешкоджати її функціонуванню.

Починаючи з 2008 року Україна поступово втрачає свої позиції у світовому спортивному русі. Заклади державної та комунальної власності використовують застарілу матеріально-технічну базу та, в більшості

випадків, рівень сервісу з надання спортивних послуг, не відповідає сучасним вимогам. Оновлення інфраструктури було розпочато лише декілька років тому.

Індустрія спорту України є неконкурентною на світовому рівні, що не дає можливості розвиватися суміжним галузям, тому потребує уваги з боку держави. Необхідно забезпечити розвиток індустрії та інфраструктури спорту, проведення на території країни міжнародних спортивних заходів. Це сприятиме розвитку сфери туризму і економіки держави в цілому.

Таким чином нині однією з головних проблем є відновлення зруйнованих чи пошкоджених молодіжних центрів та просторів, а також їхньої діяльності задля надання ними актуальних послуг та реалізації програм для реінтеграції, соціалізації, адаптації та розвитку молоді в умовах війни та у післявоєнний період.

Серед головних проблем галузі доцільно визначити недостатній рівень фінансування, що визначається залишковим принципом фінансування фізичної культури та спорту, незважаючи на пріоритетність у системі суспільного розвитку. Причиною такої ситуації є розгляд можливостей фінансування галузі лише за рахунок видатків бюджетів різних рівнів, а не через налагодження ефективної системи залучення інвестицій шляхом координації зусиль публічного, приватного та громадського сектору.

2.2. Інституційний базис вітчизняного державного управління у сфері фізичної культури та спорту

На сьогоднішній день Україна проходить важкий етап реформування багатьох галузей і сфера фізичної культури та спорту не є винятком. Нажаль, суспільні відносини, які формують навколо спорту не є достатньо врегульованими ні у сфері державного управління, ні у правовому полі [44]. Потреба у докорінних змінах у сфері спорту, зумовлена тим, що за той проміжок часу, який сфера перебувала у вільному розвитку без державного втручання перелік питань, які вимагають вирішення збільшився в рази.

Суб'єкти сучасної системи державного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні зображений в у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Система органів управління у сфері фізичної культури та спорту України

№ п/п	Назва органу	Нормативно-правові акти	Зміст повноважень
1	Верховна Рада України	Закон України «Про Верховну Раду України» 10.02.2010 № 1861-VI [47]	визначає державну політику й здійснює законодавче регулювання відносин в сфері фізичної культури та спорту, а також здійснює в межах своїх повноважень контроль за реалізацією державної програми розвитку цієї сфери й за виконанням законодавства про фізичну культуру та спорт
2	Кабінет Міністрів України	Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII [48]	надає інформацію Верховній Раді України щодо діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з розвитку фізичної культури і спорту, затверджує порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку фізичної культури і спорту серед працівників і військовослужбовців правоохоронних органів на певний бюджетний рік тощо.
3	Міністерство молоді та спорту України	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України» від 2 липня 2014 р. № 220 [49]	є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство молоді та спорту України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти і науки, інновацій та інформатизації, інтелектуальної власності, молоді, фізичної культури та спорту.
4	Управління у справах сім'ї, молоді і спорту обласної державної адміністрації	Постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2012 року N 887 "Про затвердження Типового положення про структурний підрозділ місцевої державної адміністрації [50]	бере участь у підготовці пропозицій до проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці; вносить пропозиції щодо проекту відповідного місцевого бюджету; забезпечує ефективне і цільове використання відповідних бюджетних коштів; бере участь у підготовці заходів щодо регіонального розвитку; розробляє проекти розпоряджень голови місцевої держадміністрації, у визначених законом випадках – проекти нормативно-правових

			актів з питань реалізації галузевих повноважень.
5	Органи місцевого самоврядування	Закону України «Про місцеве самоврядування» від 21.05.1997 року № 280/97-ВР [51]	сприяють розвитку самодіяльного масового спорту (основу його становлять різноманітні фізкультурно-спортивні секції), заохочують і стимулюють діяльність підприємств, установ, організацій і громадян у цій сфері. Місцеві ради запроваджують систему пільг і заохочень для підприємств, які спрямовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво об'єктів фізкультури та спорту, організацію відпочинку.

Державне управління фізичною культурою і спортом здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у цій сфері, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, за сприяння відповідно інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування [8]. Цим центральним органом виконавчої влади є Міністерство молоді та спорту України, що є юридичною особою публічного права, але може діяти і у сфері приватних спортивних відносин. І хоча основними завданнями Міністерства молоді та спорту України є:

- ✓ визначення перспектив, пріоритетних напрямів та прогнозів розвитку молодіжної сфери, сфер фізичної культури і спорту, національно-патріотичного виховання;
- ✓ забезпечення нормативно-правового регулювання у молодіжній сфері, сферах фізичної культури і спорту, національно-патріотичного виховання, участь у здійсненні нормативно-правового регулювання у сфері волонтерської діяльності;
- ✓ розроблення проектів державних цільових програм та забезпечення їх виконання у межах своїх повноважень; здійснення обмінів молоддю в межах України та у партнерстві з іншими державами, зокрема обмін молоддю України та Польщі, України і Литовської Республіки, тощо.

Але, в той же час, відповідно до Положення про Міністерство молоді та спорту України [52] координує заходи з питань соціального становлення та розвитку молоді, а також розвитку дитячого, дитячо-юнацького спорту, резервного спорту, масового спорту, спорту вищих досягнень, службово-прикладного та військово-прикладного спорту, спорту осіб з інвалідністю, спорту ветеранів; затверджує в тому числі правила спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні, положення (регламент) про проведення всеукраїнських спортивних змагань, Єдиний календарний план фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України, тощо; укладає трудові договори (контракти) із спортсменами та фахівцями штатної команди національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських та національних видів спорту, тощо.

На місцях регулювання фізичною культурою і спортом здійснюють спеціалізовані відділи (департаменти) в органах місцевих адміністрацій,

Незважаючи на свою «публічність» означені організації так само можуть брати участь і бути суб'єктами приватних спортивних відносин. Особливо це стосується виконання таких повноважень, як, наприклад, проведення масштабних спортивних подій міжнародного та всеукраїнського рівнів або пошук потенційних спонсорів, грантів міжнародних організацій для реалізації спортивних проектів, тощо.

Наступними суб'єктами приватних спортивних правовідносин є спортивні організації. Спортивні організації можуть створюватися в різних організаційно-правових формах. В першу чергу вони можуть бути як комерційними, так і некомерційними.

До некомерційних спортивним організаціям відносяться: спортивні установи та фізкультурно-спортивні товариства [53]. У формі установ в Україні створюються дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, школи вищої спортивної майстерності, центри олімпійської підготовки, центри студентського спорту вищих навчальних закладів, фізкультурно-оздоровчі установи (центри,

комплекси, клуби і т.д.), центри фізичного здоров'я населення, центри фізичної культури і спорту інвалідів. Особливостями даних спортивних організацій є те, що всі вони створюються і діють на підставі відповідних положень, а їх засновниками найчастіше виступають центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації або органи місцевого самоврядування.

Фінансування спортивних установ здійснюється за рахунок власника (засновника), відповідного бюджету або інших джерел, не заборонених законодавством. Особливістю цих суб'єктів спортивного приватного права є і те, що вони об'єднують у собі інших суб'єктів приватних спортивних відносин і визначають їхні права та обов'язки. Так, наприклад, учасниками дитячо-юнацьких спортивних шкіл є:

- вихованці;
- директор та його заступники;
- інструктори-методисти, старші тренери-викладачі, тренери-викладачі, спеціалісти, лікарі, які залучені до навчально-виховного процесу;
- батьки або особи, які їх замінюють;
- представники підприємств, установ та організацій, які беруть участь у здійсненні навчально-виховного процесу.

Розглянемо більш детально таких суб'єктів приватних спортивних відносин, що є учасниками дитячо-юнацьких спортивних шкіл, як вихованці та їх батьки. Вихованцями спортивної школи можуть бути діти та молодь, які не мають медичних протипоказань для занять спортом, і мають вік відповідний до Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу. Вихованці зараховуються в спортивну школу за розпорядженням директора на підставі особистої заяви, медичної довідки та рішення тренерської ради. Вихованці спортивної школи мають право на [54]:

- здобуття позашкільної освіти спортивного профілю, одержання свідоцтва про закінчення спортивної школи та копію особистої картки

спортсмена, форма якої затверджена центральним органом виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту;

- добровільний вибір виду спорту;
- проходження підготовки відповідно до навчальних програм з видів спорту під керівництвом тренера-викладача;
- безпечні та нешкідливі умови для навчання;
- користування матеріально-технічною, спортивною базою;
- одержання в установленому порядку спортивного інвентарю індивідуального користування;
- забезпечення в установленому порядку спортивним одягом та спортивним взуттям, а також харчуванням, проживанням під час навчально-тренувальних зборів і спортивних змагань, проїздом до місця проведення змагань, навчально-тренувальних зборів і нарад;
- медичне та фармакологічне обслуговування;
- одержання нагород, цінних подарунків, призів, премій, грамот, дипломів та на інші види заохочення за досягнуті спортивні успіхи;
- представлення в органах місцевого самоврядування спортивної школи;
- захист від будь-яких форм експлуатації, психічного і фізичного насильства, від дій працівників школи, які порушують їх права, принижують честь і гідність.

У формі фізкультурно-спортивного товариства в Україні створюються і діють колективи фізичної культури, які створюються на підприємствах, в організаціях, установах, фізкультурно-спортивні товариства, спортивні федерації, громадські організації спортивної спрямованості учнів та студентів, громадські організації спортивної спрямованості ветеранів фізичної культури і спорту, Національний олімпійський комітет, національні спортивні федерації інвалідів, Національний комітет спорту інвалідів України, Спортивний комітет України. Особливостями даних спортивних організацій є те, що всі вони створюються у формі громадського об'єднання,

тобто створюються і діють відповідно до законодавства про громадські об'єднання, всі вони діють на підставі своїх статутів, і всі вони є некомерційними організаціями, тобто їх метою не може бути отримання прибутку. Крім того, фізкультурно-спортивні товариства, громадські організації спортивної спрямованості учнів та студентів, громадські організації спортивної спрямованості ветеранів фізичної культури і спорту можуть мати статус всеукраїнського об'єднання громадян, спортивні федерації, національні спортивні федерації інвалідів можуть мати статус національної, що дозволяє їм представляти вид спорту у відповідних міжнародних спортивних федераціях [55].

Що стосується комерційних спортивних організацій [56], то в Україні, відповідно до ст. 84 Цивільного кодексу [57] вони можуть створюватися у формі підприємницького товариства – товариства з повною відповідальністю, товариства з обмеженою, товариства з додатковою відповідальністю або акціонерного товариства. Найчастіше комерційні спортивні організації в Україні створюються у формі товариства з обмеженою відповідальністю, так, наприклад, у вигляді цієї організаційно правовій формі існує «Футбольний клуб «Динамо» Київ», а в 2016 році був створений «Футбольний клуб «Металіст 1925» Харків».

Особливістю правового статусу подібних спортивних організацій є те, що всі вони створюються з метою отримання прибутку від своєї діяльності. Права та обов'язки цих суб'єктів приватних спортивних відносин визначаються їх установчими документами, регламентами та поточним законодавством України.

Наступним, центральним суб'єктом спортивних правовідносин є спортсмени.

Спорт умовно ділиться на два великі блоки – спорт любительський (аматорський) і спорт професійний.

Спортсмени в Україні теж діляться на цих два блоки – любителі і професіонали. Аматори не мають на меті отримання доходу від своєї

спортивної діяльності, професіонали ж від занять спортом отримують постійний прибуток. Відповідно – любителі і професіонали мають різні правові статуси. Відповідно до ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» [8] професійний спорт – це комерційний напрямок діяльності в спорті, пов'язане з підготовкою і проведенням видовищних спортивних заходів на високому організаційному рівні з метою отримання прибутку. Діяльність у професійному спорті спортсменів, тренерів та інших фахівців, що полягає в підготовці та участі в спортивних змаганнях.

Спортсмен набуває статусу спортсмена-професіонала з моменту укладення контракту з відповідними суб'єктами сфери фізичної культури і спорту про участь у змаганнях серед спортсменів-професіоналів [58]. Тобто, в Україні спортсмен-професіонал укладає зі своїм роботодавцем особливу форму трудового договору – контракт, і при виникненні спірних питань, пов'язаних з даним контрактом, суди України дозволяють подібного роду конфлікти виключно на підставі Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та Кодексу законів про працю України. Укладання між спортсменом-професіоналом і роботодавцем цивільно-правового договору є неприпустимим.

На відміну від професіоналів, любителі спорту в Україні можуть укладати зі спортивними організаціями договори, які відносяться до сфери цивільного права. Але все ж найчастіше, вони стають суб'єктами спортивних правовідносин, коли беруть участь в спортивних заходах.

До чинного законодавства у сфері фізичної культури та спорту України можна віднести Конституцію України [59], Закони України «Про фізичну культуру і спорт» [8] від 24.12.1993 року № 3808- XII, «Про антидопінговий контроль у спорті» [60] від 20.03.2020 року № 524-IX, «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні»[61] 03.07.2018 року № 2307-VIII, «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» [62] від 08.07.2011 року № 3673-VI, «Про

запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» [63] від 03.11.2015 р. № 743-VIII, тощо.

Особливу роль для розвитку джерел спортивного права в Україні відіграє Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року затверджена 4 листопада 2020 р. № 1089 [64]. Відповідно до якої стратегічна ціль нашої держави у розвитку згаданої вище сфери є створення у суспільстві умов для оздоровчої рухової активності та ведення здорового способу життя, формування здоров'я нації як найвищої соціальної цінності в державі.

Згаданою Стратегією передбачено ряд важливих завдань для досягнення цілей:

- ✓ забезпечення координації дій усіх заінтересованих суб'єктів, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з питань популяризації серед населення фізичної культури і спорту;

- ✓ створення інноваційного спортивного кластеру для забезпечення взаємодії, обміну ідеями і технологіями між представниками держави, бізнесу і науковцями з метою координації зусиль щодо підвищення рівня залученості населення до оздоровчої рухової активності;

- ✓ розроблення комплексу показників для оцінки рівня фізичного здоров'я різних груп населення;

- ✓ забезпечення популяризації фізичної культури і спорту та пропаганди здорового способу життя шляхом створення соціальної реклами на телебаченні, сторінках соціальних мереж, залучення провідних спортсменів, у тому числі – з інвалідністю, тренерів до формування ціннісного ставлення юнацтва і молоді до власного здоров'я, покращення фізичного розвитку та фізичної підготовленості з урахуванням вимог майбутньої професійної діяльності;

- ✓ використання усіх доступних засобів масової комунікації для формування у суспільстві цінності збереження та зміцнення здоров'я шляхом

поєднання фізичної активності з іншими складовими здорового способу життя;

✓ сприяння створенню Фонду розвитку спорту та рухової активності для покращення матеріально-технічної бази спорту, популяризації оздоровчої рухової активності, джерелом наповнення якого визначити надходження від спеціального акцизного податку на спирт, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, доходи з організації та проведення азартних ігор та інших позабюджетних коштів від юридичних та фізичних осіб;

✓ створення умов для запровадження механізму "гроші ходять за послугою" в системі масового спорту та оздоровчого фітнесу на місцевому рівні; збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку в місцях масового відпочинку громадян;

✓ облаштування безпечних маршрутів для пішохідного, велосипедного, водного туризму;

✓ створення і забезпечення роботи мережі літніх шкіл плавання на відкритих водоймах;

✓ удосконалення законодавства щодо підтримки та стимулювання суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, діяльність яких спрямована на заохочення людей до оздоровчої рухової активності;

✓ опрацювання механізмів державно-приватного партнерства в інвестуванні розвитку вітчизняної фітнес-індустрії;

✓ залучення інститутів громадянського суспільства, у тому числі молодіжних та дитячих громадських організацій, до проведення заходів з підвищення оздоровчої рухової активності населення;

✓ модернізація в навчальних закладах системи фізичного виховання, яка має бути органічно поєднана з іншими компонентами здорового способу життя, а також інклюзивністю, для осіб з інвалідністю;

✓ посилення відповідальності керівників навчальних закладів за забезпечення належного рівня рухової активності, розвиток і модернізацію фізичного виховання;

- ✓ забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням дітей у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах;
- ✓ сприяння впровадженню всеукраїнськими спортивними федераціями в навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах популярних серед дітей та молоді видів спорту (розроблення методичних рекомендацій, покращення матеріально-технічного забезпечення тощо);
- ✓ впровадження рухової активності для первинної профілактики хронічних неінфекційних захворювань та фізичної реабілітації; запровадження практики призначення лікарями, у тому числі сімейними, рухової активності як дієвого засобу зниження ризику неінфекційних захворювань;
- ✓ надання консультацій з питань використання оздоровчої рухової активності;
- ✓ удосконалення в цій частині підготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників;
- ✓ впровадження інклюзивного підходу в роботу суб'єктів масового спорту та оздоровчого фітнесу шляхом реабілітації людей з інвалідністю, у тому числі дітей, молоді, осіб з інвалідністю, що брали участь у Операції об'єднаних сил на сході України засобами фізичної культури і спорту та їх соціальна інтеграція до активного життя.

У 2021 році розроблено та схвалено 38 нормативно-правових актів щодо формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту, з них: 2 Закони України, 2 Укази Президента України, 16 актів Кабінету Міністрів країни, 18 наказів Міністерства молоді та спорту України, які зареєстровані в Міністерстві юстиції України. Внесено зміни до законодавства в частині реформування відносин між органами державної влади і громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості відповідно до європейських стандартів.

Створено умови для забезпечення оптимальної рухової активності різних груп населення для зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, здібностей та індивідуальних особливостей кожного. Протягом року Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та його регіональними центрами проведено фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи як приклад, заходи в зимовий період III етап «Спортивна зима», заходи з нагоди державних, місцевих та релігійних свят (Масляна), заходи з нагоди Дня фізичної культури та спорту України, заходи «Шаную воїнів, біжу за Героїв України», «Вшануймо пам'ять захисників України», «Схід і захід разом», «Європейський пробіг заради миру», «Знайомство зі спортом» та інші, що дало змогу залучити різні групи населення до занять фізичною культурою.

Щодо стану реалізації програмних документів: фактично зупинено реалізацію ключових програмних документів – Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року, виконання завдань Плану заходів на 2021-2022 роки щодо реалізації першого етапу Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, частково призупинена реалізація завдань, визначених Положенням про соціальний проект «Активні парки - локації здорової України». Державна цільова соціальна програма "Молодь України" на 2021-2025 роки працює на 10%.

Таким чином з кожним днем все більше актуалізується необхідність узгодження норм вітчизняного спортивного права із міжнародними стандартами та правилами. Нормативно-правові акти видаються різними державними органами, мають неоднакову юридичну силу, не співпадають за часовим виміром, поширюються на різне коло суб'єктів і різний територіальний простір. Тому природно, що з часом між законодавчими актами виникають суперечності, а збільшення кількості таких актів лише ускладнює їх практичне використання для врегулювання тих чи інших

відносин. Крім того, акти, видані в різні періоди часу, неоднаково регулюють суспільні відносини, що створює передумови для існування ряду колізій та суперечностей в законодавстві. Зауважимо, що законодавство не в змозі ефективно функціонувати, якщо воно не є системою, складові якої тісно взаємопов'язані між собою та узгоджені, їх взаємовплив ретельно регламентується чітко встановленою ієрархічною побудовою [65].

Одне з головних завдань правового регулювання відносин у сфері спорту – забезпечити баланс між публічно-правовим і приватноправовим регулюванням. Основною проблемою на сьогоднішній день є той факт, що балансу у регулюванні спортивної галузі немає. Аналізуючи наявну систему державного управління спортивною галуззю можна лише зробити висновок щодо необхідності його реформування.

2.3. Аналіз реалізації державної політики розвитку фізичної культури та спорту Білоцерківською міською радою

Місцевий рівень управління є найбільш проблематичним і складним. Саме на цьому рівні реалізуються державні, регіональні і власні рішення щодо інтересів територіальних громад сіл, селищ і міст. На сьогодні місцевий рівень управління недостатньо використовує власні права, обов'язки та особливості функціонування, що викликано існуванням муніципальної та особистої власності, територіальних громад, як об'єктів управління та їх органів – місцевих рад, складністю формування місцевих бюджетів, важкого стану соціальної сфери та існуючими диспропорціями у рівнях економічного розвитку [66]. Однак саме на цьому рівні має здійснюватися самоврядування політики в сфері фізичної культури та спорту. При цьому стратегічною метою державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні є досягнення керованою системою фізичної культури і спорту такого рівня її розвитку, який би у повній мірі дозволив би забезпечити задоволення потреб територіальної громади та окремих громадян у збереженні здоров'я, підтриманні високого рівня працездатності,

поліпшенні якості та рівня життя, задоволенні духовних, інтелектуальних, рухових потреб шляхом занять певними видами спорту тощо [67].

Для досягнення задекларованої мети державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні та у відповідності до чинного законодавства варто визначили коло функціональних завдань, реалізація яких дозволить її досягнути, а саме:

- здійснювати розробку державної політики в сфері фізичної культури та спорту на рівні регіону;
- здійснювати управління матеріально-технічним, фінансовим, медичним, кадровим, науковим, правовим, інформаційним та іншими видами забезпечення усіх напрямів фізичної культури та спорту на регіональному рівні;
- забезпечувати розробку та впровадження нормативно-правових актів, створення економічних, ресурсних, фінансових передумов для розвитку добровільного фізкультурно-спортивного руху, федерацій за видами спорту тощо;
- здійснювати управління якістю функціонування галузі фізичної культури та спорту в регіоні;
- здійснювати управління розвитком галузі на регіональному рівні у відповідності та із повним використанням можливостей регіону, розробляти стратегічні програми, плани, інші програмні документи, забезпечувати повне використання фізичної культури та спорту як засобу забезпечення соціальної та гуманітарної складової національної безпеки на рівні регіону.

Реалізація вищезначених завдань можлива лише в процесі здійснення управлінської діяльності, яка має організовуватись у відповідності до принципів державного управління.

В досліджуваній нами Білоцерківській громаді, Київської області проблемами розвитку фізичної культури спорту опікується Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради. Це Управління є виконавчим органом міської ради, створене Білоцерківською міською радою

шляхом злиття відділу у справах сім'ї та молоді Білоцерківської міської ради і відділу з питань фізичної культури та спорту Білоцерківської міської ради.

Управління у своїй діяльності керується Конституцією України [59], Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [68], іншими законодавчими актами, постановами Верховної Ради України, Указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, нормативними актами інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями міського голови, а також Положенням про Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради, затвердженим рішенням Білоцерківської міської ради від 25 жовтня 2018 року № 2868-59-VII (нова редакція).

До сфери діяльності Управління належать заклади позашкільної освіти, молодіжні та спортивні заклади, підприємства, установи, громадські та інші організації, які здійснюють реалізацію державних молодіжних та фізкультурно-спортивних програм.

Серед основних завдань здійснення координаційної діяльності спортивних клубів, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних товариств, громадських та любительських спортивних організацій, спортивних споруд, дитячо-юнацьких клубів за місцем проживання; виконання програм і здійснення заходів, спрямованих на забезпечення соціального становлення та розвитку молоді, підтримки сім'ї, розвитку фізичної культури і спорту; сприяння розвитку та функціонування мережі дитячих, дитячо-спортивних та спортивних майданчиків на території м. Біла Церква та рід інших, рис. 2.1.

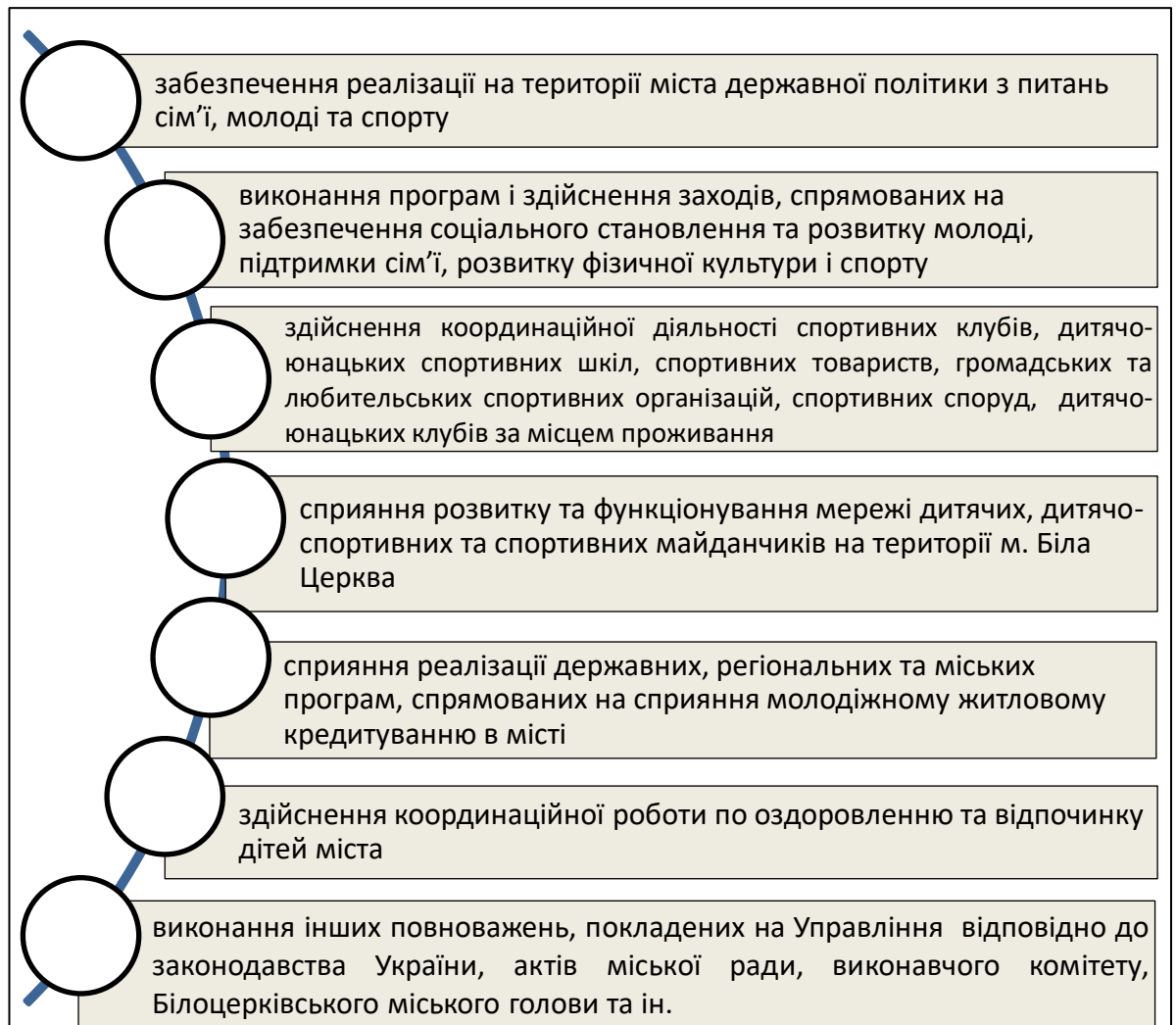

Рис. 2.1. Основні завдання Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради

Серед основних функцій Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради є надання організаційної та консультативно-методичної допомоги громадським організаціям у сфері дітей, молоді, фізичної культури та спорту, суб'єктам господарювання з питань ліцензування фізкультурно-оздоровчої, спортивної та молодіжної діяльності; здійснення координації діяльності структурних підрозділів міської ради з питань реалізації державної політики стосовно сім'ї, молоді, фізичної культури та спорту та ін., рис. 2.2.

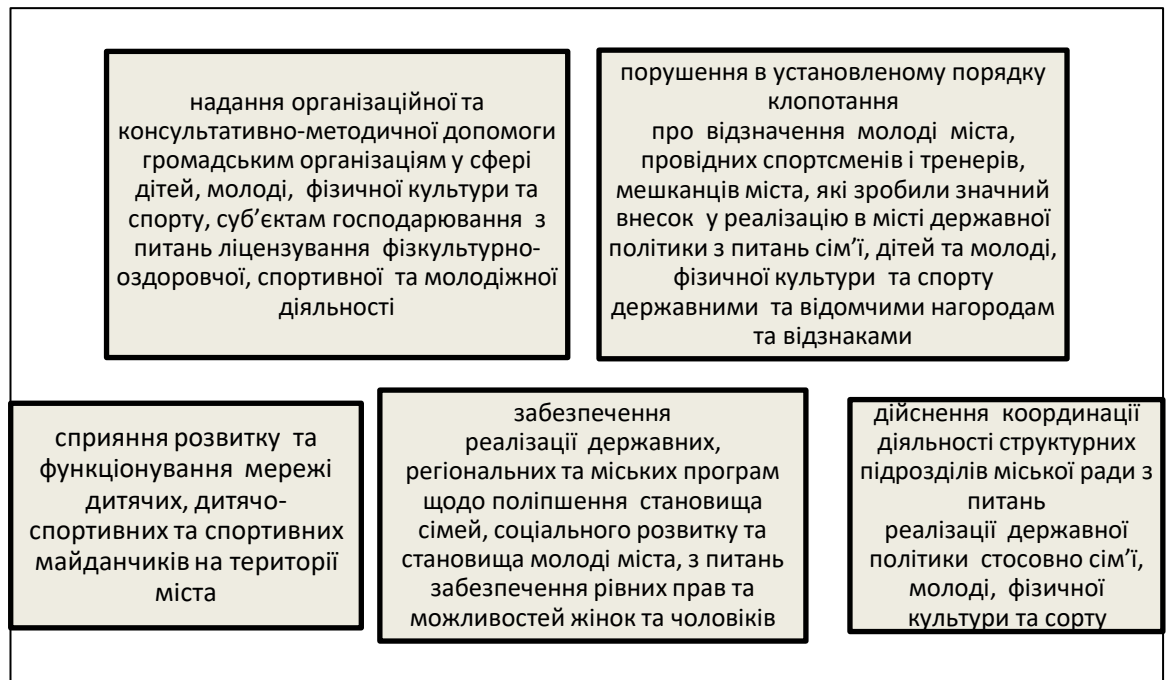

Рис. 2.2 Основні функції Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради

При досліджуваному Управлінні функціонує відділ з питань фізичної культури та спорту, в якому працює п'ять осіб, таблиця 2.3.

Таблиця 2.3.

Склад відділу з питань фізичної культури та спорту	
Посада	ПІБ
Заступник начальника управління-начальник відділу з питань фізичної культури та спорту	Коросько В. М.
Заступник начальника відділу з питань фізичної культури та спорту	Серьогін С. С.
Завідувач сектору організаційно-масової роботи	Солопенко О. М.
Головний спеціаліст організаційно-масової роботи	Гуцал М. Ів.
Інспектор відділу фізичної культури та спорту	Романов М. Ю.

Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради опікується рядом підвідомчих комунальних установ, які реалізують політику розвитку фізичної культури та спорту в Білоцерківській громаді, зокрема:

- ✓ Клуб за місцем проживання «Супутник» в якому серед численних гуртків для молоді функціонують :
 - гурток спортивних ігор;
 - гурток образотворчого мистецтва.

✓ Спортивна площадка або зал Білоцерківського навчально-виховного об'єднання «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 – дитячо-юнацький спортивно-оздоровчий клуб» Білоцерківської міської ради Київської області в якому спішно працює гурток спортивних ігор (футбол).

✓ Комунальний заклад Білоцерківської міської ради дитячо-юнацька спортивна школа «Зміна». Відповідно до Статуту комунального закладу Білоцерківської міської ради дитячо-юнацька спортивна школа «Зміна» є позашкільним навчальним закладом спортивного профілю – закладом фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

✓ Комунальний заклад Білоцерківської міської ради дитячо-юнацька спортивна школа «Юність». Відповідно до Статуту комунального закладу Білоцерківської міської ради дитячо-юнацька спортивна школа «Юність» є позашкільним навчальним закладом спортивного профілю – закладом фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

✓ Комунальний заклад Білоцерківської міської ради дитячо – юнацька спортивна школа «Олімп». Відповідно до Статуту комунального закладу Білоцерківської міської ради дитячо-юнацька спортивна школа «Олімп» є позашкільним навчальним закладом спортивного профілю – закладом фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні

умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

✓ Комунальний заклад Білоцерківської міської ради дитячо – юнацька спортивна школа «Богатир». Відповідно до Статуту комунального закладу Білоцерківської міської ради дитячо-юнацька спортивна школа «Богатир» є позашкільним навчальним закладом спортивного профілю - закладом фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

✓ Комунальний заклад Білоцерківської міської ради «Льодовий стадіон». Відповідно до Статуту комунального закладу Білоцерківської міської ради «Льодовий стадіон» здійснює діяльність у сфері фізичної культури і спорту на професійній основі, з метою популяризації зимових видів спорту, організації відпочинку та дозвілля громадян.

✓ Міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Відповідно до Положення «Міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» є спеціалізованою бюджетною установою для проведення заходів з нетрадиційних видів спорту, масових заходів з фізичної культури, фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності населення за місцем проживання та в місцях масового відпочинку м. Біла Церква.

У 2021 році в Білоцерківській громаді за ініціативою Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради була прийнята програма розвитку фізичної культури та спорту в Білоцерківській міській територіальній громаді на 2022-2024 роки.

Головною метою згаданої вище Програми є:

- підвищення ефективності реалізації держаної політики у сфері фізичної культури і спорту;
- реалізація першочергових і перспективних заходів, спрямованих на розвиток сфери фізичної культури і спорту, створення умов для забезпечення розвитку олімпійських та не олімпійських видів спорту;
- сприяння фізичному і духовному розвитку молоді, максимальної реалізації здібностей юнаків і дівчат у дитячо-юнацькому, резервному спорті, спорті вищих досягнень та виховання їх у дусі олімпізму;
- створення умов для задоволення потреб кожного громадянина у фізичному розвитку, зміцненні здоров'я засобами фізичної культури і спорту.

Співвиконавцями Програми разом із Управлінням з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради є Управління з питань молоді та спорту Білоцерківської міської ради; Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради; департамент житлово-комунального господарства Білоцерківської міської ради; Управління охорони здоров'я Білоцерківської міської ради; Управління капітального будівництва Білоцерківської міської ради; Управління фінансів Білоцерківської міської ради; громадські організації спортивного спрямування (за згодою); суб'єкти господарювання Білоцерківської громади.

Забезпечено стабільне функціонування шести дитячо-юнацьких спортивних шкіл – комунальних закладів Білоцерківської міської ради, а саме: дитячо-юнацькі спортивні школи «Юність», «Богатир», «Олімп», «Зміна», що перебувають у підпорядкуванні Управління з питань молоді та спорту, та дитячо-юнацькі спортивні школи № 1 та № 2, які в підпорядкуванні Управлінню освіти і науки. У спортивних секціях цих закладів займається понад 3,5 тисячі дітей.

Із метою залучення представників різних верств населення, у тому числі дітей та підлітків, до регулярних занять різними видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, збільшення їх чисельності, ефективно працюють комунальний заклад Білоцерківської міської ради «Льодовий

стадіон» та комунальний заклад Білоцерківської міської ради «Білоцерківський міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Юнаки та дівчата громади мають можливість удосконалювати свою спортивну підготовку й майстерність в установах обласного підпорядкування, серед яких Спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву «Промінь» з велоспорту, Київський обласний ліцей-інтернат фізичної культури і спорту, обласна дитячо-юнацька-спортивна школа яка саме, Центр інвалідного спорту «Інваспорт». Забезпечено сприяння утворенню та функціонуванню фізкультурно-спортивних клубів різних організаційно-правових форм власності. У громаді також працює понад 20 громадських організацій та федерацій фізкультурно-спортивного напрямку. Розвивається 36 видів спорту. Заняттями в спортивних секціях у дитячо-юнацьких спортивних школах і спортивних клубах, а також фізкультурно-оздоровчою роботою в закладах професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти, у колективах фізкультури підприємств, установ та за місцем проживання охоплено близько 20 тис. осіб. У сфері фізичної культури та спорту працюють понад 150 штатних тренерів з олімпійських та неолімпійських видів спорту.

До складу збірних команд України з різних видів спорту входить понад 50 білоцерківських атлетів. Щорічно в регіоні проводиться понад 200 спортивно-масових заходів, а кращі спортсмени гідно представляють громаду на обласних, всеукраїнських та міжнародних змаганнях. У зв'язку із введенням карантину, обмежень, пов'язаних з пандемією коронавірусної хвороби, часткова заборона на проведення масових заходів певною мірою зменшила їхню чисельність.

Традиційним є проведення комплексних змагань серед закладів загальної середньої освіти, шахового і шашкового турнірів серед вихованців закладів дошкільної освіти, міських спортивних ігор студентської молоді, чемпіонатів громади та турнірів з футболу, волейболу, баскетболу, боротьби, велоспорту, художньої гімнастики та спортивної гімнастики, плавання,

боксу, важкої атлетики, а також комплексних фестивалів і змагань у мікрорайонах за місцем проживання. Вдалося зберегти спортивну інфраструктуру громади. Немає жодного спортивного об'єкту, який був би перепрофільований. Велика увага приділяється реконструкції і відновленню спортивних об'єктів, зокрема проводяться капітальні ремонти дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних майданчиків за місцем проживання.

Одним із методів стимулювання майстерності спортсменів є призначення Стипендії міського голови кращим спортсменам спортивних установ Білоцерківської міської територіальної громади та їх тренерам, котру отримують щомісяця 20 спортсменів та їхні тренер (по 300 грн. кожному).

З метою відзначення переможців, призерів й учасників чемпіонатів світу, Європи, України та інших всеукраїнських й обласних змагань управління з питань молоді та спорту щомісячно преміює кращого спортсмена місяця Білоцерківської міської територіальної громади та його тренера (1000 грн. – спортсмену; 500 грн. – тренеру).

Для занять фізичною культурою і спортом у Білоцерківській міській територіальній громаді діють 2 стадіони, 5 плавальних басейнів, 2 спортивні споруди зі штучним льодом, 57 спортивних залів, понад 140 спортивних майданчиків і майданчиків із тренажерним обладнанням, серед яких 22 з синтетичним покриттям.

Проте досягнутий рівень розвитку фізичної культури і спорту в громаді не забезпечує повністю оптимальної рухової активності кожного мешканця впродовж усього життя, поліпшення стану здоров'я, профілактики захворювань та фізичної реабілітації. Ситуацію зі станом здоров'я населення в громаді можна визнати такою, що потребує суттєвої корекції. Низький рівень оздоровчої рухової активності населення стримує підвищення життєздатності систем і функцій організму людини – фундаменту профілактики захворювань. Загострення екологічного становища, недоліки соціального захисту, проблеми медицини та низький рівень фізичної культури населення зумовлюють напружену демографічну ситуацію.

Особливе занепокоєння викликає погіршення здоров'я дітей і підлітків. Як і раніше, значна їх кількість має суттєві відхилення у фізичному розвитку та стані здоров'я. Ситуація загострюється через популярність у молодіжному середовищі таких привабливих видів нефізичної діяльності, як ігрові автомати, комп'ютерні ігри тощо. У зв'язку з відсутністю традицій здорового та активного дозвілля гострою проблемою є широке розповсюдження тютюнопаління, зловживання алкоголем, вживання наркотичних засобів, психотропних речовин і, як наслідок, зростання антигромадських проявів та загострення криміногенної ситуації, особливо в молодіжному середовищі.

Чинна система спорту вищих досягнень та підготовки спортивного резерву також не позбавлена проблем. Найбільш актуальним є питання недостатнього фінансування підготовки та участі членів збірних команд громади в обласних і всеукраїнських змаганнях.

Залишається актуальною проблема відтоку висококваліфікованих фахівців фізкультурно-спортивної галузі, тренерів і спортсменів до фізкультурно-спортивних організацій інших регіонів або взагалі в інші сфери діяльності у зв'язку з соціальною незахищеністю, побутовими проблемами, низьким рівнем заробітної плати, відсутністю житла. Через фінансові проблеми, слабку матеріально-технічну базу та проблеми кадрового забезпечення потребує покращення якості організації навчально-тренувальної роботи в дитячо-юнацьких спортивних школах, недостатньою є змагальна практика юних спортсменів.

Основні причини виникнення проблем у сфері фізичної культури і спорту характеризуються такими факторами:

- невідповідність потребам населення послуг, що надаються засобами фізичної культури і спорту за місцем проживання та роботи громадян, а також у місцях масового відпочинку населення;
- загальне погіршення стану здоров'я населення, що призводить до зменшення кількості осіб, які можуть бути залучені до дитячо-юнацького

спорту та спорту вищих досягнень, зокрема спроможних витримувати значні фізичні навантаження та досягати високих спортивних результатів;

- відсутність сучасної спортивної інфраструктури, здатної задовольнити попит населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб, у тому числі осіб з обмеженими фізичними можливостями;

У відповідь на подолання означених проблем була розроблена Програма розвитку фізкультури і спорту, яка покликана реалізувати низку таких можливостей:

- запровадження доступних, якісних та різноманітних форм оздоровчих, рекреаційних, реабілітаційних і спортивних послуг для різних груп населення;

- підвищення рівня охоплення мешканців громади, насамперед дітей і молоді, усіма видами фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;

- залучення 18-20 відсотків дітей та молоді віком від 6 до 23 років до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах, створення умов для розвитку резервного спорту;

- удосконалення систему підготовки спортсменів громади, їх успішної участі у змаганнях різного рівня та вдосконалення системи підготовки спортсменів для гідної участі в обласних, всеукраїнських і міжнародних змаганнях, що сприятиме підвищенню спортивного авторитету громади у всеукраїнському та світовому спортивному русі;

- збільшення кількості проведених масових фізкультурно-оздоровчих заходів, спортивних змагань і комплексних спартакіад та спортивних фестивалів серед різних верств населення.

- використання повною мірою потенціалу представників громадськості через громадські організації фізкультурно-спортивного спрямування для пропаганди фізичної культури і спорту, здорового способу життя й олімпійського руху, залучення до систематичних занять фізичною культурою і спортом широких верств населення, розширення мережі фізкультурно-спортивних закладів.

- збільшення кількості громадян, залучених до фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;

- оновлення матеріально-технічної бази та приведення стану спортивних об'єктів громади відповідно до сучасних стандартів, у т. ч. шляхом збільшення кількості відновлених і збудованих спортивних майданчиків у закладах освіти, спортивних установах, за місцем проживання та в місцях масового відпочинку громадян, що надасть змогу забезпечити на спортивних спорудах максимальний обсяг рухової активності громадян.

Депутатами Білоцерківської міської ради прийнято рішення щодо виділення коштів на спортивні заходи 2023 року та виїзди спортсменів на змагання у сумі 4 млн 200 тис грн.

В якості науково-методичного, медичного та інформаційного забезпечення розвитку політики фізичної культури та спорту заплановано:

- проведення тематичних науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів, брифінгів, круглих столів тощо;

- налагодження співпраці між органами з фізичної культури та спорту, громадськими і благодійними організаціями міст України та інших країн з метою ефективного обміну досвідом;

- забезпечення якісного медичного обслуговування при проведенні фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів різного рівня;

- проведення інформаційно-просвітницьких заходів та соціальної реклами, а саме: друк буклетів, афіш та іншої друкованої продукції; виготовлення відеороликів, значків та інші поліграфічні послуги; виготовлення та розміщення бігбордів; організація фотовиставок;

- висвітлення спортивних подій в соціальних мережах та шляхом співпраці із засобами масової інформації; Виготовлення та розміщення соціальної реклами в межах програми використання соціальної реклами; Розроблення та підтримка в актуальному стані web-сайту «Спорт та молодь Білоцерківської міської територіальної громади».

До 2024 року міська влада запланувала проведення будівництва багатофункціональних спортивних майданчиків, майданчиків з тренажерним обладнанням, спортивних майданчиків для ігрових видів спорту, футбольних полів (у т.ч. з синтетичним покриттям) та стадіонів з урахуванням принципу доступності, безбар'єрності в громаді, у закладах позашкільної та загальної середньої освіти й інших установах. Однак війна росії внесла свої корективи і нині в громаді як по всій Україні існує обмеження можливостей проведення організованих занять руховою активністю, фізкультурно-оздоровчих заходів та заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, відсутність доступної для всіх верств населення сучасної спортивно-оздоровчої інфраструктури та мотивації у населення до занять оздоровчою руховою активністю. До невирішених проблем додається низький рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення спортивної сфери, який не забезпечений уніфіковано державою залежно від кількісних та якісних показників, а залежить від спроможності місцевих бюджетів та настроїв місцевих керівників і депутатів. Має місце розбалансована або нестабільна робота закладів фізичної культури і спорту у зв'язку із загрозами ракетних обстрілів. Додається проблеми вимушеної міграції окремих представників тренерсько-викладацького складу закладів фізичної культури і спорту, та дітей зокрема за кордон. На кінець спостерігається здорожчання проектів з реконструкції, будівництва та капітального ремонту спортивної інфраструктури. Нам видається доцільним, що громада має активно брати ініціативу у свої руки та не чекати на державну підтримку, оскільки держаний бюджет ослаблений війною та корупцією, а подаватись на міжнародні гранти та спільно з нашими іноземними партнерами, бізнесом розвивати спортивну інфраструктуру міста. Популяризувати спорт та фізичну культуру серед жителів громади, активно займатись просвітництвом.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз сучасного стану сфери фізичної культури та спорту в Україні засвідчив, що чинна система державного управління фізичною культурою і спортом є недосконалою і містить у собі як позитивні, так і проблемні елементи, які залежно від власного характеру можуть або стимулювати, або перешкоджати її функціонуванню. Починаючи з 2008 року Україна поступово втрачає свої позиції у світовому спортивному русі. Серед головних проблем галузі доцільно визначити недостатній рівень фінансування, що визначається залишковим принципом фінансування фізичної культури та спорту, незважаючи на пріоритетність у системі суспільного розвитку. Причиною такої ситуації є розгляд можливостей фінансування галузі лише за рахунок видатків бюджетів різних рівнів, а не через налагодження ефективної системи залучення інвестицій шляхом координації зусиль публічного, приватного та громадського сектору.

2. Незважаючи на те, що лише у 2021 році розроблено та схвалено 38 нормативно-правових актів щодо формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту, внесено зміни до законодавства в частині реформування відносин між органами державної влади і громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості, між законодавчими актами досить часто виникають суперечності, а їх збільшення лише ускладнює їх практичне використання для врегулювання тих чи інших відносин. Тобто, з кожним днем все більше актуалізується необхідність узгодження норм вітчизняного спортивного права із міжнародними стандартами та правилами. І при цьому, одним із головних завдань правового регулювання відносин у сфері спорту – забезпечити баланс між публічно-правовим і приватноправовим регулюванням.

3. Аналіз реалізації державної політики розвитку фізичної культури та спорту Білоцерківською міською радою засвідчив, що вона здійснюється

відповідно до поставлених цілей і завдань. Для занять фізичною культурою і спортом у Білоцерківській міській територіальній громаді діють 2 стадіони, 5 плавальних басейнів, 2 спортивні споруди зі штучним льодом, 57 спортивних залів, понад 140 спортивних майданчиків і майданчиків із тренажерним обладнанням, серед яких 22 з синтетичним покриттям. Проте, неспровокована війна росії внесла свої корективи і нині в громаді, як по всій Україні, найбільш актуальним є питання фінансового та матеріально-технічного забезпечення спортивної сфери рівень якого не забезпечений уніфіковано державою залежно від кількісних та якісних показників, а залежить від спроможності місцевих бюджетів та настроїв місцевих керівників і депутатів.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ

3.1. Державне управління фізичною культурою та спортом в ЄС: кращі практики для України

Експерти стверджують, що система державного управління розвитком спорту за кордоном засвідчує, що незважаючи на його особливості в окремих країнах, форми залучення держави в спортивне життя суспільства не відрізняються широким різноманіттям. Серед основних форм залучення держави в спорт на сучасному етапі слід виділити прийняття законодавчих актів і здійснення спортивних реформ [69]. Так, у багатьох країнах Європи шляхом включення питання спорту в Конституції держави є підтвердження визначної ролі спорту в житті її громадян. Безперечно це вже є стимулом побудови ефективної нормативно-правової бази розвитку досліджуваної нами сфери.

Нашими дослідженнями встановлено, що однією з головних особливостей німецького спортивного законодавства, незважаючи на те, що в країні не прийнятий закон про спорт (тільки в п'ятьох землях), у тому, що спортивний рух пов'язаний з федеральним урядом з питань спорту вищих досягнень, та з урядами земель - у питаннях шкільного, студентського спорту та спорту для всіх і будівництва спортивних споруджень [72].

Для спортивного законодавства Італії характерні три наступні особливості:

- ✓ регіони несуть правову відповідальність за стимулювання спорту й за розвиток рекреаційного (оздоровчого) спорту;
- ✓ регіони також ведуть нагляд за будівництвом і використанням спортивних споруджень, здійснюють медичне забезпечення спортсменів і підготовку спортивних кадрів;
- ✓ держава віддала КОНІ виключні права на проведення футбольного тоталізатора й спортивних лотерей.

Організація та діяльність управління фізичною культурою та спортом у Франції побудовані на принципах вертикального та горизонтального підпорядкування. У країні 22 регіони, 90 департаментів і 36 тисяч комун. У великих містах діють муніципальні спортивні асоціації, яких у середині 90-х рр. налічувалося приблизно 700. Переважно це Будинки спорту або муніципальні спортивно-оздоровчі центри. Діяльність цих асоціацій координують муніципальні відділи спорту. Загалом роль місцевих органів влади і їх дії в сфері фізичного виховання і спорту зводяться до трьох напрямків: будівництво та модернізація спортивних споруд із урахуванням потреб населення; організація різних видів фізичної активності та спорту для всіх груп населення; фінансування [73].

Спортивні бюджети муніципалітетів суттєво відрізняються в тому чи іншому місті і залежать не тільки від спортивних традицій, наявності професійних і інших команд, спортивних споруд, а й від ставлення керівництва муніципалітету до спорту. В середньому в провінціях Франції на спорт витрачається 10,33 євро на 1 людину.

В бюджетах провінцій частка витрат на спорт коливається від 1,65 до 6,93%, тоді як бюджет Міністерства спорту складає всього 0,18% від загального державного бюджету [73]. Держава, окрім прямих фінансових дотацій, надає для розвитку місцевих спортивних організацій та спортивних споруд непряму допомогу. Це – виділення різних позик, звільнення від податків при проведенні видовищних заходів, надання права на безкоштовне розміщення буфетів та реклами на стадіонах. На сьогодні, у містах Франції, населення яких перевищує 50 тис. осіб функціонують понад 400 муніципальних спортивно-оздоровчих центрів. Велике значення в розвитку фізичної культури та спорту у Франції мають комуни. Як правило, більшість із них витрачає на потреби спорту 5% комунального бюджету.

Основним організаційним осередком структури шкільного спорту Франції є спортивна асоціація, яка є в кожній школі. Керує нею викладач

фізичної культури. Така практика, на нашу думку, буде корисною для України.

Закон про фізичну культуру, прийнятий у Польщі в 1996 р., приділяє основну увагу створенню й діяльності спортивних союзів і спортивних клубів. Вирішальними критеріями для визначення правової форми діяльності спортивних клубів (повинні чи клуби функціонувати як акціонерні товариства або товариства) є факт їх участі або неучасті в змаганнях, рівень цих змагань.

Взагалі країни ЄС побудували організаційну структуру державного управління таким чином, щоб ті чи інші функції належали до того рівня управління, на якому вони можуть виконуватися найбільш ефективно. А сфера спорту із її потенціалом до створення нових робочих місць та сприяння місцевій економіці має достатній потенціал для стимулювання розвитку регіонів.

Провідний міжнародних досвід розвитку фізичної культури та спорту спонукає до пошуку кращих практик нормативно-правового та організаційно-адміністративного забезпечення реалізації механізмів державного управління у галузі. За результатами аналізу статистичних даних було визначено, що тенденції високих результатів, що мають системний характер притаманні країнам Європейського Союзу. Відповідно ці країни були обрані для проведення подальшого аналізу.

Нині, регулювання сфери спорту в ЄС відноситься до сфери компетенції держав-членів, при тому, що Союз підтримує, координує та запроваджує спільні дії. ЄС у сфері спорту, так само як у сфері охорони здоров'я, промисловості, культури, туризму та освіти не має права ухвалювати закони та впливати на законодавство країн-членів. Відповідно, ЄС володіє у цих сферах так званою підтримуючою компетенцією «supporting competences» [72]. Також на офіційному сайті ЄС відзначається, що значущість спорту полягає в тому, що він сприяє фізичному і психологічному благополуччю, виконує освітню функцію та сприяє

утвердженню важливих соціальних цінностей, об'єднує людей та громади, є великим сектором економіки, що постійно зростає, допомагає створенню нових робочих місць.

Шляхом оцінки нормативно-правового забезпечення розвитку спорту в та ЄС були визначено базові пріоритети національних систем публічного управління фізичною культурою та спортом, що зведені на схемі рис. 3.1.[70].

Рис. 3.1. **Пріоритети системи держаного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС**

Основою міжнародного законодавства, що регламентує питання розвитку фізичної культури та спорту є право людини на заняття спортом та забезпечення здорового способу життя, що є обов'язком держави. На основі імплементації базових прав та свобод людини та громадянина країнами ЄС було розроблено та впроваджено на практиці Європейську хартію зі спортивного розвитку у всіх сенсах цього слова. Європейська спортивна Хартія [71], що визначила європейські пріоритети розвитку спорту є основоположним нормативним документом, базові концепції якого можна звести до елементів, що розглядаються нормативним документом для всіх, що визначає питання інклюзивності спортивного розвитку, рис.3.2.

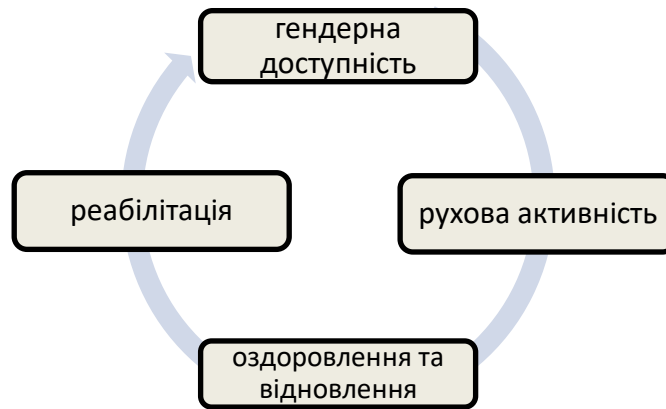

Рис. 3.2. Ключові елементи регламентування Європейської спортивної Хартії

Аналізуючи нормативне забезпечення процесів розвитку спорту у країнах ЄС можна визначити наступні пріоритети:

- ✓ Освітня функція;
- ✓ Забезпечення здоров'я;
- ✓ Соціальна функція;
- ✓ Культурний розвиток;
- ✓ Рекреація.

Кодекс спортивної етики регламентує поведінку спортсменів та суддів у період змагань, поведінку вболівальників, базується на принципах чесності, рівності та об'єктивності спорту, тому формування толерантності та культурний обмін, були визначені як пріоритети розвитку в досліджуваній нами галузі країн ЄС.

Необхідно підкреслити, що в розвинених країнах Європи значно більша частка припадає на фінансування спорту з позабюджетних джерел. Так, частка коштів державного спортивного бюджету в Німеччині, Великобританії, Фінляндії, Швеції, Данії складає менше 20% суми місцевих спортивних бюджетів, у Франції, Італії різниця складає 30%, в Іспанії, Португалії – 40% [73].

Що стосується України, то одним із першочергових завдань у гуманітарній політиці є зменшення бюджетного навантаження та залучення додаткових ресурсів для створення ринку послуг та підвищення ефективності

реалізації різноманітних фізкультурно-спортивних проектів, створення відповідної інфраструктури тощо. Для цього на першому етапі має стати розробка комплексної національної стратегії щодо формування і забезпечення стабільного розвитку науково-технологічних інновацій на ринку послуг фізичної культури і спорту. Стратегія державної політики має бути спрямована на економічний ефект для суспільства від державно-приватного партнерства, оскільки у результаті одержуються якісні товари і послуги при зменшенні витрат державного бюджету. Взаємодія державних і недержавних інституцій у сфері фізичної культури і спорту сприяють розвитку адаптивних механізмів регулювання, ринкових відносин, державно-приватного партнерства, нових видів організації суб'єктів діяльності.

При цьому варто зазначити, що позитивні результати реалізації державної політики в сфері фізкультури і спорту в Україні прямо залежать від кадрового потенціалу. Тому необхідно запровадити дієві заходи для збереження і посилення професійного кадрового потенціалу країни, який створює, підтримує та розширює конкурентоспроможність суб'єктів ринку, учасників фізкультурно-спортивного руху.

Сучасний етап демократичного державотворення та реалізації європейських цінностей потребує запровадження нових форм комунікативної взаємодії органів державної влади з громадськістю. Однією із таких форм є державно-управлінська комунікація, яка спрямована на активізацію громадської участі та забезпечення зворотного спілкування у процесі реалізації реформ. Також важливим аспектом вивчення та застосування позитивного досвіду країн ЄС у цій сфері має стати сприяння активізації ролі спорту та фізичної культури у розвитку економіки окремих місцевих громад та створенні нових робочих місць.

3.2 Механізми активізації державного управління фізичною культурою та спортом в Україні

Україна, прагнучи стати повноцінним членом ЄС має певні зобов'язання відповідно до Розділу V "Економічне та галузеве співробітництво" Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (статті 441-442) [74], за якою співпраця у цій сфері має сприяти:

- популяризації фізичної культури і спорту, здорового способу життя;
- підвищенню рівня національної компетенції у спортивній галузі;
- інтеграції людей з розумовими та фізичними вадами через заняття спортом;
- захисту спорту від таких загрозливих явищ, як допінг, договірні матчі, расизм та насильство.

Відповідальним органом в Україні за кластером 4 Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету Асоціації є Міністерство молоді та спорту України. Визначені очікувані результати, зокрема [75]:

- ✓ популяризація фізичної культури і спорту, здорового способу життя;
- ✓ підвищення суспільної активності людей з розумовими та фізичними вадами через заняття спортом;
- ✓ створення ефективної системи боротьби з такими негативними явищами у спорті як допінг, договірні матчі, расизм та насильство.

Аналіз стан адаптації законодавства України та співпраці з ЄС показує, що Урядом схвалено Концепцію Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури та спорту на період до 2024 [76]; затверджено Державну цільову соціальну програму розвитку фізичної культури і спорту та продовжено її дію до 2024 року [77]; схвалено Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація" [78].

21 грудня 2015 р. Україна підписала Конвенцію Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями. З 16 листопада 2016 р. Верховною Радою України ратифіковано зазначену Конвенцію [79].

Запроваджено Національні антидопінгові правила, які зобов'язалися виконувати усі національні спортивні федерації.

7-8 листопада 2016 р. вперше в Україні, у м. Києві, відбулися засідання Європейського комітету з питань Всесвітньої антидопінгової агенції та Моніторингової групи Антидопінгової групи конвенції Ради Європи. Під час засідань підписано Угоду про співробітництво між Національним антидопінговим центром України та НАДО Німеччини.

Прийнято нову редакцію Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті» [60] Закон встановлює європейські принципи управління антидопінговою діяльністю через Наглядову раду антидопінгового контролю, а також визначає правові та організаційні засади щодо профілактики, запобігання застосування та поширення допінгу у спорті.

3 липня 2016 р. наша країна підписала Конвенцію Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час футбольних матчів та інших спортивних заходів. Здійснюються заходи щодо її ратифікації.

Загальновідомим є факт того, що важливим напрямком економічної політики в країнах з розвиненою соціально-орієнтованою ринковою економікою є стимулювання розвитку соціально-відповідального бізнесу. Тому Україна має скористатись цим та працювати над залученням інвестиційних ресурсів у сферу соціальних послуг, до яких відносяться послуги фізичної культури і спорту, влада має створити такі загальні умови, які зацікавлять інвестора вкладати капіталу в дану галузь.

В другому розділі нашого магістерського дослідження ми відмічали, що чинне законодавства галузі фізичної культури та спорту характеризується домінуванням декларативності, за якої проголошені загальновизнані світові цінності, ключові наміри у сфері фізичної культури і спорту на державному

рівні, проте прослідковується відсутність робочого механізму впровадження зазначених положень на практиці. З огляду на це можна з упевненістю заявити, що державна політика у досліджуваній сфері не приділяє достатньої та необхідної уваги регламентуванню механізмів державного управління на різних етапах. Незважаючи на окреслені наміри держави врегулювати функціонування сфери професійного спорту шляхом прийняття відповідних нормативно-правових документів, сьогодні значна кількість питань є не врегульованими, а державне регулювання у даній сфері потребує удосконалення.

Сьогодні має використовуватися сегментарний підхід до фінансування, за якого витрачаються кошти не тільки держави, а й інших суб'єктів. Уміння регіональних керівників залучати до процесу здійснення державної політики в галузі фізичної культури і спорту різних суб'єктів, включаючи бізнес-спільноти та іноземних інвесторів, є дієвим заходом.

Водночас не у всіх регіонах спостерігається активність місцевої влади у вирішенні проблем із культурно-спортивної сфери [80].

Важливо стимулювати проведення систематичних спортивних змагань і зростання мотивації у спортсменів [81]. Для вирішення проблем у сфері олімпійського спорту, зокрема, необхідно вжити таких заходів:

- створити державні центри олімпійської підготовки;
- налагодити будівництво спортивних комплексів з розвиненою інфраструктурою, а також басейнів та інших спортивних споруд для розвитку пріоритетних олімпійських видів спорту;
- визначити єдині нормативи матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю з огляду на результативність і ефективність їх роботи;
- створити сучасне науково-методичне забезпечення спорту;
- сформувати ефективну систему підвищення кваліфікації тренерів та інших фахівців сфери фізичної культури і спорту;

– надати підтримку дитячо-юнацьким спортивним школам незалежно від форми власності за рахунок коштів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання спортивного обладнання та інвентарю і забезпечення навчально-тренувального процесу.

Розвиток освіти у сфері фізичної культури і спорту в Україні може мати більш результативне продовження завдяки оптимізації і реформуванню наявних управлінських механізмів, гарантуванню плідної взаємодії органів управління різних рівнів та суспільних інститутів відповідно до актуальних потреб державного, регіонального та місцевого рівнів у процесі надання цільових послуг у сфері фізичної культури і спорту.

Таким чином можна виділити такі можливості та очікування в реалізації ефективної державної політики розвитку фізичної культури та спорту в Україні:

- залучення установ, організацій, закладів фізичної культури і спорту, приватного сектору та волонтерів до організації та проведення доступних для кожного занять руховою активністю, спортом та фізкультурно-спортивною реабілітацією в усіх регіонах України;
- відновлення роботи спортивних локацій у місцях масового відпочинку та за місцем проживання, парках, скверах для занять руховою активністю, у тому числі спортивних локацій соціального проекту «Активні парки - локації здорової України» в регіонах України;
- забезпечення пріоритетності фізкультурно-оздоровчої діяльності, олімпійського та паралімпійського спорту;
- запровадження справедливої системи державної підтримки спортивної сфери – фінансування закладів фізичної культури і спорту (незалежно від форми власності) залежно від кількісних та якісних показників у пріоритетних для держави напрямках;
- розвиток нових форм організації фізичної активності офлайн та онлайн з різними верствами населення, шкільних ліг, челенджів, онлайн спортивних тренувань;

- відновлення повноцінної та ефективної роботи існуючих та сприяння відкриттю нових закладів фізичної культури і спорту, надання ними якісних і доступних для всіх верств населення послуг для занять обраними видами спорту;
- відновлення в повному обсязі навчально-тренувального процесу спортсменів національних збірних команд, проведення всеукраїнських та міжнародних спортивних заходів в Україні;
- адаптація законодавства України у сфері антидопінгового контролю до норм міжнародного та європейського права; відновлення роботи Національного антидопінгового центру в умовах війни та програми тестувань спортсменів на допінг; створення Національної лабораторії антидопінгового контролю як незалежної організації в системі боротьби з допінгом в спорті України;
- оптимізація менеджменту у молодіжній політиці та спорті з використанням цифрових інструментів, створення механізму ефективної взаємодії надавачів та користувачів послуг;
- модернізація спортивних об'єктів, у тому числі баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки; залучення до роботи європейських експертів;
- розвиток в суспільстві національної свідомості, формування почуття патріотизму на засадах духовності та моральності, популяризації духовно-культурної спадщини Українського народу, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей.

Механізми державного управління розвитком сфери фізичної культури мають бути максимально відповідними до сучасного розвитку України, реагувати на вірогідні внутрішні та зовнішні поточні зміни в українському суспільстві та орієнтуватися на функціональне призначення управління правовими, організаційними та економічними процесами, що спрямовані на

оптимізацію функціонування механізмів матеріально-технічного, фінансового, кадрового та інформаційного забезпечення цієї сфери.

Для вирішення визначеної проблеми необхідно здійснити правові та організаційні реформи управлінської системи у сфері фізичної культури і спорту, що зумовлюють цілеспрямовану взаємодію в межах досліджуваної сфери.

Основні напрями розробки і формування організаційної основи управління динамікою фізичної культури і спорту містяться в оптимізації системи спортивних і фізкультурних заходів; вдосконаленні взаємодії суб'єктів фізичної культури і спорту; розробці ключових параметрів рухової активності для населення різної вікової категорії і соціальної приналежності; напрацюванні системи фізичного виховання і вдосконалення людини на різних етапах її життя, в першу чергу підростаючого покоління.

Необхідно зближувати фізичну культуру і спорт з іншими сферами людської діяльності, що державою визначено в якості одного із важливих напрямків подальшого підйому масовості та закладено соціально-економічні підвалини її функціонування і розвитку. В цьому контексті важливе місце відводиться регіонам та їхнім органам управління, зміст діяльності яких має полягати в намаганні забезпечити розвиток нових суспільних відносин, в тому числі у сфері фізичної культури і спорту.

Висновки до розділу 3

1. Вивчення досвіду європейських країн щодо державного регулювання сфери спорту в ЄС засвідчило, що воно відноситься до сфери компетенції держав-членів, при тому, що Союз підтримує, координує та запроваджує спільні дії. ЄС у сфері спорту, так само як у сфері охорони здоров'я, промисловості, культури, туризму та освіти не має права ухвалювати закони та впливати на законодавство країн-членів. Відповідно, ЄС володіє у цих сферах так званою підтримуючою компетенцією «supporting competences». Загалом, країни ЄС побудували організаційну

структуру державного управління таким чином, щоб ті чи інші функції належали до того рівня управління, на якому вони можуть виконуватися найбільш ефективно. А сфера спорту із її потенціалом до створення нових робочих місць та сприяння місцевій економіці має достатній потенціал для стимулювання розвитку регіонів.

2. Що стосується України, то одним із першочергових завдань у досліджуваній сфері є зменшення бюджетного навантаження та залучення додаткових ресурсів для створення ринку послуг та підвищення ефективності реалізації різноманітних фізкультурно-спортивних проектів, створення відповідної інфраструктури тощо. Для цього, на першому етапі має стати розробка комплексної національної стратегії щодо формування і забезпечення стабільного розвитку науково-технологічних інновацій на ринку послуг фізичної культури і спорту. Стратегія державної політики має бути спрямована на економічний ефект для суспільства від державно-приватного партнерства, оскільки у результаті одержуються якісні товари і послуги при зменшенні витрат державного бюджету. Взаємодія державних і недержавних інституцій у сфері фізичної культури і спорту сприяють розвитку адаптивних механізмів регулювання, ринкових відносин, державно-приватного партнерства, нових видів організації суб'єктів діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Виходячи із теоретичних понять організації і управління в галузі фізичної культури можна зробити узагальнюючий висновок, що організація і управління фізичною культурою та спортом спрямовані на сфери, напрями, форми організації спортивної, спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої роботи різних груп населення та їх управління. Процес управління в сфері фізичної культури та спорту визначається як дії, що здійснюються на основі раціоналізації в практиці управління результатів відповідних науково-теоретичних досліджень, досягнення ефективності в спільній діяльності керуючого і керованого, раціонального використання модернізованих форм управління.

2. Узагальнення доступних нам наукових тверджень щодо трактування сутності державного управління, дає підстави стверджувати, що найбільш поширеним та найбільш вдалим є трактування цього поняття під яким розуміють самостійну форму діяльності держави, яка проявляється як організуюча, виконавчо-розпорядча функція, що характеризує особливу групу державних органів у процесі безпосередньої реалізації функцій і завдань представників держави в ході щоденного і безпосереднього керівництва економікою, соціально-культурною і адміністративно-політичною сферою країни. Механізм державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей.

3. На сьогодні, найбільш поширеними є три моделі державного управління:

- модель «класичного» або «традиційного» державного управління;
- модель «нового державного управління», різновидами якої є моделі «винахідливого уряду», «реінжинірингу бізнеспроцесів» та ін.;
- модель публічного врядування.

4. Основними засадами ефективного державного управління у сфері фізичної культури і спорту, які повинні бути дотримані в Україні, є ті, що закріплені на законодавчому рівні і до яких віднесено визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави, важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави; забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності; гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту та ін.

5. Аналіз сучасного стану сфери фізичної культури та спорту в Україні засвідчив, що чинна система державного управління фізичною культурою і спортом є недосконалою і містить у собі як позитивні, так і проблемні елементи, які залежно від власного характеру можуть або стимулювати, або перешкоджати її функціонуванню. Починаючи з 2008 року Україна поступово втрачає свої позиції у світовому спортивному русі. Серед головних проблем галузі доцільно визначити недостатній рівень фінансування, що визначається залишковим принципом фінансування фізичної культури та спорту, незважаючи на пріоритетність у системі суспільного розвитку. Причиною такої ситуації є розгляд можливостей фінансування галузі лише за рахунок видатків бюджетів різних рівнів, а не через налагодження ефективної системи залучення інвестицій шляхом координації зусиль публічного, приватного та громадського сектору.

6. Незважаючи на те, що лише у 2021 році розроблено та схвалено 38 нормативно-правових актів щодо формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту, внесено зміни до законодавства в частині реформування відносин між органами державної влади і громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості, між

законодавчими актами досить часто виникають суперечності, а їх збільшення лише ускладнює їх практичне використання для врегулювання тих чи інших відносин. Тобто, з кожним днем все більше актуалізується необхідність узгодження норм вітчизняного спортивного права із міжнародними стандартами та правилами. І при цьому, одним із головних завдань правового регулювання відносин у сфері спорту – забезпечити баланс між публічно-правовим і приватноправовим регулюванням.

7. Аналіз реалізації державної політики розвитку фізичної культури та спорту Білоцерківською міською радою засвідчив, що вона здійснюється відповідно до поставлених цілей і завдань. Для занять фізичною культурою і спортом у Білоцерківській міській територіальній громаді діють 2 стадіони, 5 плавальних басейнів, 2 спортивні споруди зі штучним льодом, 57 спортивних залів, понад 140 спортивних майданчиків і майданчиків із тренажерним обладнанням, серед яких 22 з синтетичним покриттям. Проте, неспровокована війна росії внесла свої корективи і нині в громаді, як по всій Україні, найбільш актуальним є питання фінансового та матеріально-технічного забезпечення спортивної сфери, рівень якого не забезпечений уніфіковано державою залежно від кількісних та якісних показників, а залежить від спроможності місцевих бюджетів та настроїв місцевих керівників і депутатів.

8. Вивчення досвіду європейських країн щодо державного регулювання сфери спорту в ЄС засвідчило, що воно відноситься до сфери компетенції держав-членів, при тому, що Союз підтримує, координує та запроваджує спільні дії. ЄС у сфері спорту, так само як у сфері охорони здоров'я, промисловості, культури, туризму та освіти не має права ухвалювати закони та впливати на законодавство країн-членів. Відповідно, ЄС володіє у цих сферах так званою підтримуючою компетенцією «supporting competences». Загалом, країни ЄС побудували організаційну структуру державного управління таким чином, щоб ті чи інші функції належали до того рівня управління, на якому вони можуть виконуватися

найбільш ефективно. А сфера спорту із її потенціалом до створення нових робочих місць та сприяння місцевій економіці має достатній потенціал для стимулювання розвитку регіонів.

9. Що стосується України, то одним із першочергових завдань у досліджуваній сфері є зменшення бюджетного навантаження та залучення додаткових ресурсів для створення ринку послуг та підвищення ефективності реалізації різноманітних фізкультурно-спортивних проектів, створення відповідної інфраструктури тощо. Для цього, на першому етапі має стати розробка комплексної національної стратегії щодо формування і забезпечення стабільного розвитку науково-технологічних інновацій на ринку послуг фізичної культури і спорту. Стратегія державної політики має бути спрямована на економічний ефект для суспільства від державно-приватного партнерства, оскільки у результаті одержуються якісні товари і послуги при зменшенні витрат державного бюджету. Взаємодія державних і недержавних інституцій у сфері фізичної культури і спорту сприяють розвитку адаптивних механізмів регулювання, ринкових відносин, державно-приватного партнерства, нових видів організації суб'єктів діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОВІ ЛІТЕРАТУРИ

1. Монастирський Г.Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. Тернопіль: “Крок”, 2019. 368 с.
2. Ціпов’яз А.Т., Бондаренко В.В. Організація і управління фізичною культурою і спортом: навч. посіб. Кременчук: КПК, 2019. 128 с.
3. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. К., Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2004. 1440 с.
4. Управління у сфері фізичної культури і спорту. Житомир: Вид-во «Рута», 2022. 124 с.
5. Державне управління: Словник-довідник. За заг. ред.. В.М. Князева, В.Д. Бакуменка. К.: Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.
6. Кравченко О.М. Теоретичні підходи до визначення поняття «Механізм державного управління». Державне управління: удосконалення та розвиток № 3, 2009. URL:<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=56>.
7. Попов С.М. Наукова парадигма суб’єкт-суб’єктного управління в умовах сучасного континууму. Гуманітарний вісник ЗДІА. випуск 43.2010. С. 166-175.
8. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 14, ст.80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>.
9. Ковбасюк Ю.В. Державне управління. Том 1. Навчальний посібник. К.; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. 564 с.
10. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
11. Пилипишин В. П. Поняття та основні риси державного управління. Юридична наука і практика № 2. 2011. URL:<https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/23644/1/Pylypyshyn.pdf>.

12. Сурмін Ю. Термінологічна система державного управління: сутність і перспективи становлення. Вісник НАДУ. 2008. № 4. С. 5–14.
13. Домбровська С. М., Вавренюк С. А., Палюх В. В. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2020. 313 с .
14. Рубцов В. П., Перинська Н. І. Державне управління та державні установи: навч. посібник для дис т. навч. К. : Україна, 2014. 440 с.
15. Ковбасюк Ю.В. Державне управління: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с
16. Пічугіна Т. С., Забродська Л. Д., Забродська Г. І. Державне та регіональне управління: навч. посібник у структур.-логіч. схемах. Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. Х.: ХДУХТ, 2015. 329 с.
17. Бакуменко В.Д., Надолішній П.І. Теоретичні та організаційні засади державного управління: навч. посіб. К.: Міленіум, 2013. 256 с.
18. Нікітенко С.В. Еалізація управління фізичною культурою і спортом в Україні: теоретичні підходи. Таврійський науковий вісник № 1.С. 34-39.
19. Гасюк І.Л. Програмно-цільовий підхід як механізм державного управління розвитком фізичної культури та спорту. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 5. С. 95–100.
20. Садковий В.П., Домбровська С.М., Шведун В.О., Вавренюк С.А. Державне управління виховним процесом в закладах вищої освіти України: монографія. Харків : НУЦЗУ, 2019. 352 с.
21. Кухарева Г. П., Класична (традиційна) концепція публічного управління – її дієвість у світовому просторі та доцільність подальшого застосування в публічному управлінні України. Теорія та практика державного управління 3(54)/2016.С. 54-61.
22. Петроє О. Еволюція моделі державного управління: від класичних бюрократій до врядування майбутнього. Збірник наукових праць

Національної академії державного управління при Президентові України. 2019. Вип. 2. С. 92–106.

23. Одінцева Г. С., Дзюндзюк В. Б., Мельтюхова Н. М. та ін. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. За заг. ред. д.е.н., проф. О. Ю. Амосова, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2012. 252 с.

24. Босак О. З. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. Державне управління: теорія та практика: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2010. № 2. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10bozuds.pdf>.

25. Романюк О. Моделі державного управління: світовий досвід та реалії посткомуністичних суспільств. Політичний менеджмент. 2008. №4. С. 74-87.

26. Євдокимова В. Світовий досвід моделей державного управління як архетипна складова для вдосконалення механізмів державного управління в Україні. Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. Харків: Видавництво "ДокНаукДержУпр". Спеціальний випуск. Червень, 2013. С. 49–54.

27. Браун М. Пол. Посібник з аналізу державної політики. К.: Основи, 2000. 243 с.

28. Бакуменко В.Д., Дзвінчук Д. І., Поважний О. С. Державне управління : конспект лекцій. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 536 с.

29. Міненко М. А. Трансформація системи державного управління в сучасні моделі регулювання суспільства. Державне управління: удосконалення та розвиток № 6, 2013. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=581>.

30. Пухкал О. Г. Модернізація державного управління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні: монографія. К.: Видавн.- поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2010. 287 с.

31. Карташов Є.Г., Євдокимов В.В., Драган І.О., Дацій О.І. та ін. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг. ред. Є.Г. Карташова. Київ : Освіта України, 2019. 248 с..

32. Даниленко А.С., Юхименко П.І., Сокольська Т.В., С.П. Поліщук та ін. Публічне адміністрування: навч.посібник. За ред. Даниленка А.С., П.І. Юхименко, Т.В. Сокольської. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 288 с.
33. Панченко С. В., Дейнека О. Г., Дикань О. В. та ін. Публічне управління та адміністрування: теоретичні та практичні аспекти: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 380 с.
34. Кабінет Міністрів України. Постанова Про затвердження Положення про соціальний проект “Активні парки - локації здорової України”. від 7 квітня 2021 р. № 326.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2021-%D0%BF#Text>.
35. Міністерство молоді та спорту України. Спорт. URL: <https://mms.gov.ua/sport>.
36. Проект Плану відновлення України. Проект Плану відновлення України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/youth-and-sport.pdf>.
37. 500 млн грн на реалізацію Програми Президента «25 спортивних магнітів». URL: <https://mms.gov.ua/news/500-mln-grn-na-realizaciyu-programi-prezidenta-25-sportivnih-magnitiv>.
38. Звіт про базове відстеження результативності наказу Міністерства молоді та спорту України від 27.09.2021 № 3589 «Про затвердження форми звітності № 2-ФК (річна) «Звіт із фізичної культури і спорту» та Інструкції щодо її заповнення». URL: <https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Regyljatorna%20polituka/2022/zvit-pro-bazove-vidstezhennya-rezultativnosti-nakazu-minmolodsportu-vid-27092021-3589.pdf>.
39. Пояснювальна записка до Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Fizychna_kultura/zapiska-do-programi.pdf.
40. Указ Президента України від 11 вересня 2020 року № 388. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3882020-34993>.
41. Указ Президента України від 11 вересня 2020 року № 389. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3892020-34997>.

42. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державний бюджет України на 2020 рік» від 17 листопада 2020 р. № 1006-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-20#Text>.
43. Державний бюджет 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>.
44. Тіхонова М.А. Суб'єкти правового регулювання спортивного приватного права. Вип. 1, 2022. URL: https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/14601/Subiekty%20pravovoho_Tikhonova_2022.pdf?sequence=1.
45. Миргород-Карпова В.В. Проблематика регулювання правовідносин у спортивному праві України: виклики сьогодення. Юридичний науковий електронний журнал. № 10/2022. С.440-44.
46. Спортивне право України: навч. посіб. для студ. внз / А. М. Апаров; Київ. держ. акад. вод. трансп. ім. Гетьмана П. Конашевича Сагайдачного. К. : Істина, 2012. 518 с.
47. Закон України «Про Верховну Раду України» 10.02.2010 № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>.
48. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>.
49. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України» від 2 липня 2014 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF#Text>.
50. Постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2012 року N 887 "Про затвердження Типового положення про структурний підрозділ місцевої державної адміністрації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-2012-%D0%BF#Text>.
51. Закону України «Про місцеве самоврядування» від 21.05.1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

52. Положення про Міністерство молоді та спорту України. Від 2 липня 2014 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF#Text>.
53. Класифікація організацій системи фізичної культури і спорту. URL: http://www.ni.biz.ua/7/7_5/7_57009_klassifikatsiya-organizatsiy-sistemi-fizicheskoy-kulturi-i-sporta.html
54. Статут КЗ Білоцерківської міської ради Дитячо-юнацької спортивної школи № 1. URL: https://dushbc1.at.ua/statut_djussh_1.pdf
55. Ткачук І.Я., Городинський С.І., Чубатенко С.Ю. Пряме державне фінансування громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування в Україні. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/26_2_2018/26.pdf.
56. Організаційно-правові форми фізкультурно-спортивних організацій. URL: <http://um.co.ua/8/8-10/8-103279.html>.
57. Цивільного кодексу. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
58. Наставний І. Правовий статус спортсмена професіонала як основного учасника професійних спортивних відносин. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/9/6.pdf>.
59. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>.
60. Закони України «Про антидопінговий контроль у спорті» Від 20.03.2020 р. № 524-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-19>.
61. Закон України «Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні». Від 03.07.2018 р. № 2307- VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-14>.
62. Закон України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів». Від 08.07.2011 р. № 3673-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3673-17#Text>.

63. Закон України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» Від 03.11.2015 р. № 743-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19#Text>.
64. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року від 4 листопада 2020 р. № 1089. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text /](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text/)
65. Ліщук С.В. Система державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту в Україні. ДКС-Центр. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=794>.
66. Кудлата К.В. Державне управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні: поняття та сутність. Інвестиції: практика та досвід. Державне управління. 2013. № 23.
67. Кузьменко О.О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою та спортом в Україні та Європі. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/Dtr_du/2011_3/files/DU311_07.pdf.
68. Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL:
69. Шевчук О.Р. Модернізації державного регулювання у сфері фізичної культури й спорту. Вісник Національного університету цивільного захисту України. 2019. Вип. 1 (10). С. 233-240.
70. Прощук Е. П. Європейський досвід теоретико-методологічних підходів до державного управління фізичною культурою і спортом. 2022 р., № 1. С.189-195.
71. Європейська Хартія спорту для всіх. Council of Europe. Committee of Ministers. URL: <https://rm.coe.int/16804c9dbb>.
72. Калина М. С. Актуальні завдання державної політики України у сфері фізичної культури та спорту в умовах глобалізації та євроінтеграції. Інвестиції: практика та досвід № 21/2016. URL: С. 91- 95.
73. Базенко В. Європейський досвід управління розвитком фізичної культури та спорту на місцевому рівні. Ефективність державного управління. 2017. ВИП. 1 (50). Ч. 1. С. 156-165.

74. Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL:<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>.
75. Основний зміст та зобов'язання України.Спорт. URL:<https://eu-ua.kmu.gov.ua/evvrointehratsiia/sport-ta-fizychna-kultura>.
76. Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 9 грудня 2015 р. № 1320-р «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015-%D1%80#Text>.
77. Кабінет Міністрів України. Постанова від 1 березня 2017 р. № 115. «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF#Text>.
78. Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя — здорова нація"». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/422016-19772>.
79. Конвенція Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями від 16.11.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_c01#Text.
80. Ліщук С.В. Розвиток законодавчого та нормативно-правового регулювання фізичної культури та спорту. Становлення сучасного українського суспільства: політичні, управлінські, економічні та правові аспекти. 2015. С. 360–363.
81. Іванова О. В. Удосконалення механізмів державного регулювання у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Публічне урядування. (2021). №2 (27), С.16-21.

ДОДАТКИ

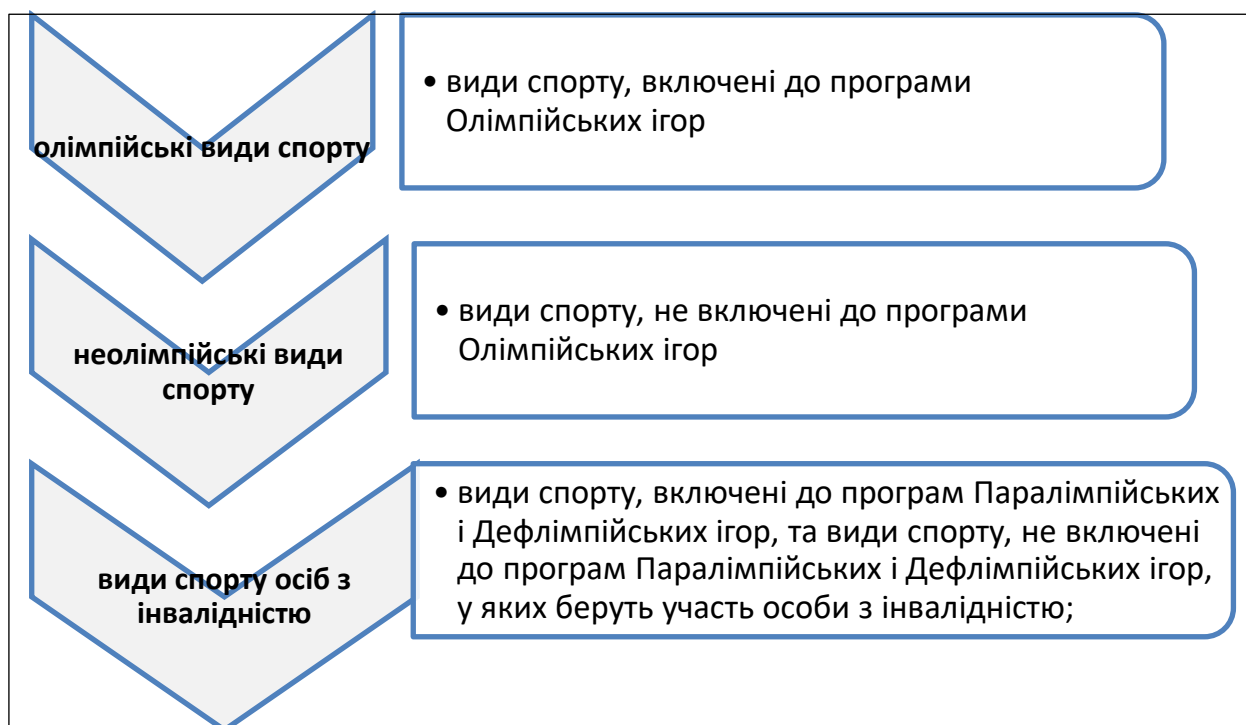

Рис. 1. Вид спорту відповідно до Закону України
«Про фізичну культуру і спорт»

Додаток В

Рис. 3. Структура основних функцій держави